

Lyginamojo tyrimo ataskaita

Automatinis pripažinimas tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos

Be priedų

2015

Bendrai finansuojama iš
Europos Sąjungos

Lyginamojo tyrimo ataskaita

Automatinis pripažinimas tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos

Be priedų

2015

Bendrai finansuojama iš
Europos Sąjungos:

Tyrimā 2015 metais atliko Akadēmiskās informācijas centrs (Latvija) kartu su Archimedes (Estija) ir Studiju kokybės vertinimo centru (SKVC, Lietuva).

Akadēmiskās informācijas centrs –
Latvijos ENIC/NARIC
Valnu iela 2
Ryga LV-1050, Latvija
Telefonas: +371 67225155
El. paštas: diplom@aic.lv
Interneto svetainē: <http://www.aic.lv>

Tyrimā atliko ir ataskaitā rengē:

Baiba Ramaņa
Gunta Kinta
Dzintra Prikule
Gunnar Vaht
Aurelija Valeikienē
Kristina Sutkutē
Rima Žilinskaitē

Ataskaita buvo rengiama iš Erasmus+ NARIC projekto Nr. 553086-EPP-1-2014-1-LV-EPPKA3-NARIC „Automatinis pripažinimas tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos (AURBELL)“ (2014-2016) lėšų.

Tekste pateikiama tik autoriaus (-ų) nuomonė, kuri neturėtų būti laikoma oficialia Europos Komisijos pozicija.

Turinys

Sutrumpinimai	4
Ižanga.....	5
1. Švietimo sistemų raida (nuo nepriklausomybės atgavimo).....	6
2. Teisės aktai ir pripažinimo tvarka.....	10
3. Nacionalinių kvalifikacijų sandarų vaidmuo automatiniame pripažinime	18
4. ECTS vaidmuo automatiniame pripažinime.....	19
5. Diplomo priedėlis automatiniam pripažinimui.....	20
6. Kokybės užtikrinimo vaidmuo automatiniame pripažinime	22
7. Aukštojo mokslo kvalifikacijų mokymosi (studijų) rezultatai	23
8. Aukštojo mokslo kvalifikacijos ir jų komponentai	24
9. Atvejų analizė ir pripažinimo praktika.....	30
10. Automatinio pripažinimo įvykdomumo, sąlygų ir formų analizė	34
Išvados	39
Bibliografija.....	41

Sutrumpinimai

AIC	Akademinės informacijos centras (Latvija)
DP	Diplomo priedėlis
ECTS	Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema
EAME	Europos aukštojo mokslo erdvė
EKKA	Estijos aukštojo ir profesinio mokslo kokybės agentūra
ENIC	Europos akademinio pripažinimo ir mobilumo nacionalinių informacijos centrų tinklas
ENQA	Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija
EQAR	Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūrų registras
EKS	Europos kvalifikacijų sąranga
ESG	Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės
EstKS	Estijos kvalifikacijų sandara
AM	Aukštosios mokyklos
KPMPC	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (Lietuva)
LKS	Latvijos kvalifikacijų sandara
LTKS	Lietuvos kvalifikacijų sandara
NARIC	Nacionaliniai akademinio pripažinimo informacijos centrai
NKS	Nacionalinė kvalifikacijų sandara
QF-EHEA	Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąranga
SKVC	Studijų kokybės vertinimo centras (Lietuva)
SSGG	Stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės
UNESCO/CEPES	UNESCO / Europos aukštojo mokslo centras

Ižanga

Suvokdami pripažinimo proceso tobulinimo svarbą, 2012 m. balandį priimtame Bukarešto komunikate Europos aukštojo mokslo erdvės (EAME) švietimo ministrai užsibrėžė ilgalaikį tikslą siekti palyginamųjų akademinį laipsnių automatinio pripažinimo.

Pagrindinis projekto „Automatinis pripažinimas tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos“ (2014 m. rugpjūčio 1 d. – 2016 m. kovo 31 d.) tikslas yra išanalizuoti atitinkamus teisės aktus ir pripažinimo praktiką Baltijos šalyse bei ieškoti galimybių supaprastintam ir efektyvesniam akademiniam pripažinimui tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos. Projekto specifinė užduotis - Baltijos šalių ministrams pasiūlyti būtinas priemones, susijusias su užsienio kvalifikacijų pripažinimu, siekiant įdiegti automatinio pripažinimo procedūras ir praktiką.

Siekiant įgyvendinti projekto tikslus ir pagrįsti, kurios kvalifikacijos galėtų būti automatiškai pripažįstamos Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, buvo atliktas dokumentų tyrimas. Tyrime akcentuojami šie aspektai:

- Švietimo sistemų raida (nuo nepriklausomybės atgavimo);
- Teisės aktai ir pripažinimo procedūra;
- Nacionalinių kvalifikacijos sandarų (NKS) vaidmuo automatiniame pripažinime;
- Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemos (ECTS) vaidmuo automatiniame pripažinime;
- Diplomo priedėlis (DP) automatiniam pripažinimui;
- Kokybės užtikrinimas automatiniam pripažinimui;
- Aukštojo mokslo kvalifikacijų mokymosi (studijų) rezultatai;
- Aukštojo mokslo kvalifikacijos ir jų komponentai;
- Atvejų analizė ir pripažinimo praktika;
- Automatinio pripažinimo įgyvendinamumo, sąlygų ir formų analizė.

Šio lyginamojo tyrimo ataskaitoje pateikiama informacija apie dokumentų tyrimo metu gautus rezultatus. Lyginamąjį tyrimą sudaro dešimt skyrių ir išvados.

Antras svarbus projekto tikslas yra susitarimo tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybių dėl švietimo kvalifikacijų akademinio pripažinimo Baltijos šalių švietimo erdvėje (sudarytas 2000 m.) analizė, siekiant paruošti pasiūlymus atitinkamoms valstybinėms valdžios institucijoms ir persvarstyti susitarimą atsižvelgiant į kvalifikacijų automatinio pripažinimo galimybes tarp Baltijos šalių.

Atsižvelgiant į numatomą poveikį, projekto rezultatai turėtų didinti informuotumą apie akademinį laipsnių automatinio pripažinimo Baltijos šalyse prielaidas, apibrėžti automatinio pripažinimo įgyvendinamumą ir sąlygas, pasiūlyti mechanizmus atitinkamų procedūrų ir praktikos įgyvendinimui ir galiausiai skatinti gyventojų mobilumą per kvalifikacijų pripažinimą.

1. Švietimo sistemų raida (nuo nepriklausomybės atgavimo)

Siekiant pateikti dabartinės situacijos apžvalgą, buvo analizuojama švietimo sistemų raida nuo 1990-ųjų metų pradžios trijose Baltijos šalyse. Tyrimo rezultatai rodo, kad šių švietimo sistemų struktūra ir istorinis pagrindas yra gana panašūs, nors galima pastebėti ir skirtumų. 1 lentelėje pateikiama informacija apie kvalifikacijas, teikiančias teisę į aukštąjį mokslą.

Visose trijose šalyse bendrojo ugdymo programų trukmė yra 12 metų. Estijoje ir Latvijoje pagrindinio ugdymo trukmė yra 9 metai ir bendrasis vidurinis ugdymas trunka 3 metus. Lietuvoje pradinio ugdymo trukmė yra 4 metai, žemesniojo vidurinio ugdymo – 6 metai, o aukštesniojo vidurinio ugdymo – 2 metai.

Vidurinių mokyklų abiturientai Estijoje turi išlaikyti tris valstybinius egzaminus, keturis valstybinius egzaminus Latvijoje ir kintantį skaičių, bet ne mažiau nei 2 valstybinius egzaminus Lietuvoje, priklausomai nuo vidurinės mokyklos baigimo metų.

Kalbant apie mokyklų sistemą, Estija turi vieningą penkiabalę vertinimo sistemą, o Latvija ir Lietuva – vieningą dešimtbalę vertinimo sistemą. Tiek Estija, tiek Lietuva naudoja šimtabalę vertinimo sistemą valstybiniuose egzaminuose, tačiau Lietuvoje žemiausias išlaikymo balas yra 16, o Estijoje – 1 balas (nuo 2014 m.). Latvijoje, nuo 2013 m., valstybinių egzaminų rezultatai yra išreiškiami procentais, rodančiais iš teisingų atsakymų surinktus balus iš didžiausio galimo balų skaičiaus (žemiausias išlaikymo balas yra 5%).

1 lentelė. Kvalifikacijos, teikiančios teisę į aukštąjį mokslą

	Estija	Latvija	Lietuva
Bendrasis vidurinis ugdymas			
Ugdymo programų trukmė metais	9 – pradinis ugdymas 3 – vidurinis ugdymas Iš viso: 12	9 – pradinis ugdymas 3 – vidurinis ugdymas Iš viso: 12	4 – pradinis ugdymas 4+2 – žemesnysis vidurinis ugdymas 2 – aukštesnysis vidurinis ugdymas Iš viso: 12
Baigiamųjų (valstybinių) egzaminų po aukštesniojo vidurinio ugdymo sistema	3 privalomi egzaminai – estų kalba arba estų kalba kaip antra kalba, matematika, užsienio kalba	4 privalomi egzaminai – Latvių kalba, matematika, užsienio kalba ir bent vienas pasirinktas dalykas	Egzaminų skaičius kinta priklausomai nuo mokyklos baigimo metų, bet yra ne mažesnis nei 2.
Institucijų, teikiančių bendrąjį vidurinį ugdymą, tipai	Gimnazija (<i>gümnaasium</i>), mokykla (<i>kool</i>), koledžas (<i>kolledž</i>), licėjus (<i>lütseum</i>), ar kiti	Vidurinė mokykla (<i>vidusskola</i>), gimnazija (<i>gimnāzija</i>), vakarinė mokykla (<i>vakarskola</i>), profesinė vidurinė mokykla (<i>profesionālā vidusskola</i>), teknikumas (<i>tehnikums</i>) ir kai kurie koledžai (<i>koledža</i>)	Vidurinė mokykla, gimnazija, profesinė mokykla
Teikiamų kvalifikacijų pavadinimai originalo kalba (įskaitant informaciją apie ankstesnes kvalifikacijas)	<i>Gümnaasiumi lõputunnistus</i> ir <i>Riigieksamitunnistus</i> (nuo 2009 m. – <i>Riigieksamitunnistus</i> , teikiamas elektroniniu formatu)	<i>Atestāts par vispārējo vidējo izglītību</i> ir <i>vispārējās vidējās izglītības sertifikāts</i> (centralizuotiems egzaminams)	<i>Brandos atestats</i>
Teisę į aukštąjį mokslą teikiantis profesinis mokymas			
Ugdymo programų, suteikiančių tiesioginę teisę į	Profesinis vidurinis ugdymas, kur be profesinio mokymo, programa apima bendrojo vidurinio ugdymo dalykus (mažiausiai 40 savaičių)	Profesinis vidurinis ugdymas, apimantis bendrąjį vidurinį ugdymą	Integruotos profesinio mokymo ir bendrojo vidurinio ugdymo programos

	Estija	Latvija	Lietuva
aukštāji mokslā, tipai			
Studiju trukmē metais	Ne mažiāu nei 3 metai	4 metai	paprastai 3 metai
Baigiamieji egzaminai	4 egzaminai – 1 kvalifikācijas egzaminas ir 3 bendrojo vidurinio ugdymo egzaminai	5 egzaminai – 1 kvalifikācijas egzaminas ir 4 bendrojo vidurinio ugdymo egzaminai	3 egzaminai – 1 kvalifikācijas egzaminas ir 2 bendrojo vidurinio ugdymo egzaminai (privalomū egzaminū skaičius prieklauso nuo baigimo metū)
Kvalifikacijū, teikiančijū teisē j aukštāji mokslā, pavadinimai	<i>Diplom</i> (iki 1994 m.), <i>Lōputunnistus kutseja keskhariduse omandamise kohta</i> (1995-1998 m.), <i>Lōputunnistus keskerihariduse omandamise kohta</i> (1995-1998 m.), <i>Lōputunnistus pōhihariduse baasil kutsekeskhariduse omandamise kohta</i> (1998-2005), <i>Lōputunnistus kutsekeskhariduse omandamise kohta</i> (nuo 2006 m.) arba <i>Kutsekeskhariduse lōputunnistus</i> (naujos programos nuo 2013 m.)	<i>Diploms par profesionālo vidējo izglītibu</i> ir <i>vispārējās vidējās izglītības sertifikāts</i> , suteikiami išlaikius centralizuotus valstybinius egzaminus	<i>Brandos atestatas</i> suteikiamas kartu su <i>Profesinio mokymo pažymėjimu</i>
Vertinimo sistema			
Vertinimo skalē mokyklose	Vieninga penkiabalē vertinimo sistema: 5 – labai gerai; 90-100%, 4 – gerai; 75-89%, 3 – patenkinamai; 50-74%, 2 – nepatenkinamai/neišlaikyta, 1 – prastai/neišlaikyta	Vieninga dešimtbalē vertinimo sistema: 10 – su pagyrimu; 9 – puikiai; 8 – labai gerai; 7 – gerai; 6 – beveik gerai; 5 – patenkinamai; 4 – beveik patenkinamai; 3-1 – nepatenkinamai	Vieninga dešimtbalē vertinimo sistema: 10 – su pagyrimu; 9 – puikiai; 8 – labai gerai; 7 – gerai; 6 – beveik gerai; 5 – patenkinamai; 4 – beveik patenkinamai; 3-1 – nepatenkinamai
Vertinimo skalē valstybiniuose egzaminuose	Šimtbalē vertinimo sistema; nuo 2014 m. išlaikymo balas yra 1	Nuo 2013 m., valstybinių egzaminū rezultatai yra išreiškiami procentais, rodančiais iš teisingū atsakymū surinktus balus iš didžiausio galimo balū skaičiaus, žemiausias išlaikymo balas yra 5%	Nuo 2013 m., valstybiniai egzaminai yra vertinami naudojant šimtbalę skalę, kur 100 yra aukščiausias išlaikymo balas, o 16 – žemiausias.

Pastarųjų dešimtmečių aukštojo mokslo istorija ir dabartinė struktūra yra gana panaši visose Baltijos šalyse. Aukštojo mokslo reformos prasidėjo iškart atkūrus Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybę 1990-1991 m. ir vėliau įgavo pagreitį.

Baltijos šalių aukštojo mokslo sistemą sudaro trys pakopos (6-8 EKS lygmenys), kaip numatyta Bolonijos procese. Trumpojo ciklo studijos (5 EKS lygmuo) yra vykdomos tik Latvijoje.

Pirmosios pakopos studijos (6 EKS lygmuo) suteikia bakalauro laipsnį¹ arba atitinkamą kvalifikaciją. Studijų apimtis yra 180-240 ECTS kreditų (3-4 metų trukmės nuolatinės studijos). Estijoje yra profesinės

¹ 6 EKS lygmens kvalifikacijos Baltijos šalyse: *Bakalaureus, Rakenduskõrghariduse diplom, bakalaurea diploms, profesionālā bakalaurea diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms, profesionālās augstākās izglītības diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms, Bakalauras, Profesinis bakalauras.*

programos, trunkančios mažiausiai 4.5 metų. Šios kvalifikacijos turėtojams yra suteikiama teisė stoti į magistro studijas.

Antrosios pakopos studijos (7 EKS lygmuo) suteikia magistro laipsnį² arba atitinkamą kvalifikaciją. Studijų apimtis yra 60-120 ECTS kreditų (1-2 metų trukmės nuolatinės studijos). Abi pakopas apimančių studijų apimtis Latvijoje ir Estijoje yra ne mažesnė nei 300 ECTS kreditų (5 metų trukmės nuolatinės studijos), o Lietuvoje tokių studijų nominali apimtis yra 270 ECTS kreditų (4.5 metų trukmės nuolatinės studijos). Visose trijose šalyse medicinos, odontologijos ir veterinarijos³ studijos nėra skirstomos į dvi pakopas - šias programas baigusiems asmenims yra suteikiamas magistro laipsnis arba atitinkama kvalifikacija.

Trečiosios pakopos studijos (8 EKS lygmuo) suteikia doktorantūros laipsnį⁴ po 3-4 metų studijų ir viešo baigiamojo darbo/projekto pristatymo.

Bolonijos procesas atlieka svarbų vaidmenį visose trijose šalyse nuo 1990-ųjų pabaigos. Baltijos šalys buvo tarp 29 šalių, pasirašiusių Bolonijos deklaraciją 1999 m. birželio 19 d. ir yra įsitraukusios į Europos aukštojo mokslo erdvę, apie kurios sukūrimą paskelbta Bolonijos ministrų jubiliejinės konferencijos metu 2012 m. balandžio 27-28 d. Bukarešte. 2 lentelėje pateikiamos Bolonijos proceso įgyvendinimo priemonės.

Visų Baltijos šalių nacionalines kvalifikacijų sandaras (NKS) sudaro aštuoni lygmenys, apimantys visų lygių ir tipų mokymą. Jos buvo sėkmingai susietos su EKS: Latvijos – 2011 m. lapkričio 10 d., Estijos – 2012 m. vasario 7 d. ir Lietuvos – 2012 m. liepos 30 d. Lygmenų aprašai buvo parengti pagal EKS aprašus ir paremti mokymosi (studijų) rezultatais.

Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema (ECTS) yra pilnai įgyvendinama Estijoje ir Lietuvoje, bet perskaičiuojant Latvijos nacionalinius kreditus į ECTS kreditus, Latvijos kreditų skaičius turi būti padaugintas iš 1.5. Vienas Latvijos kreditas atitinka nuolatinių studijų vienos savaitės darbo krūvį (40 kreditų per akademinis metus). Dalis Latvijos aukštųjų mokyklų (AM) jau naudoja ECTS kreditus, nes įstatymas to nedraudžia.

Baltijos šalyse visos AM privalo išduoti diplomo priedėlį (DP) pagal Europos Komisijos, Europos Tarybos ir UNESCO/CEPES sukurtą modelį. Visos Baltijos šalys turi išorinio aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūras. Kartu su AM vertinimu ir akreditavimu, Estijoje ir Latvijoje yra atliekamas studijų kryptių akreditavimas, o Lietuvoje – studijų programų. Baltijos šalyse mokymosi (studijų) rezultatai yra privaloma aukštojo mokslo studijų programų aprašo dalis, o NKS taip pat yra paremtos mokymosi (studijų) rezultatais.

2 lentelė. Bolonijos proceso įgyvendinimo priemonės

	Estija	Latvija	Lietuva
Nacionalinė kvalifikacijų sandara (teisės aktai, lygmenys, aprašai)	Mokymosi (studijų) rezultatais paremta 8 lygmenų EstKS buvo pristatyta 2008 m. pasirašius Profesinių kvalifikacijų aktą. Kvalifikacijų lygmenų aprašai yra identiški EKS lygmenų aprašams. EstKS buvo sėkmingai susieta su EKS 2012 m. vasario 7 d.	8 lygmenų LKS apima visus ugdymo etapus ir tipus. Mokymosi (studijų) rezultatais paremti lygmenų aprašai buvo įraukti į Ministrų kabineto reglamentą 2010 m. Priėmus Švietimo įstatymo pakeitimą 2015 m., LKS buvo apibrėžta teisiškai. LKS buvo sėkmingai susieta su EKS 2011 m. lapkričio 10 d.	Mokymosi (studijų) rezultatais paremta 8 lygmenų LTKS buvo ruošiama tris metus ir patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. LTKS buvo sėkmingai susieta su EKS 2012 m. liepos 30 d.

² 7 EKS lygmens kvalifikacijos Baltijos šalyse: *Magister, Arstikraad, Hambaarstikraad, Farmaatsiamagister, Loomaarstikraad, Arhitektuurimagister, Tehnikateaduste magister, Haridusteaduse magister, Mağistra diploms, Profesionālā mağistra diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms, Profesionālās augstākās izglītības diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms, Magistras.*

³ Taip pat farmacijos, architektūros, mokytojų rengimo ir civilinės inžinerijos studijos Estijoje ir farmacijos studijos Lietuvoje nėra skirstomos į dvi pakopas.

⁴ 8 EKS lygmens kvalifikacijos Baltijos šalyse: *Doktor, Doktora diploms, Mokslų daktaras, Meno daktaras.*

	Estija	Latvija	Lietuva
Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema (ECTS)	ECTS yra pilnai įgyvendinama nuo 2009 m. Vienas ECTS kreditas atitinka 26 valandas studento darbo. Vienerių metų nuolatinųjų studijų darbo krūvis yra 1560 valandų, atitinkančių 60 ECTS kreditų	Nuo 2004 m., vienas nacionalinis kreditas atitinka nuolatinųjų studijų vienos savaitės darbo krūvį (40 kreditų per akademinis metus). Perskaičiuojant į ECTS kreditus, Latvijos kreditus reikia padauginti iš 1.5	ECTS yra įgyvendinama nuo 2011 m. Vienas ECTS kreditas atitinka maždaug 27 valandas studento darbo. Nuolatinųjų studijų vienerių metų darbo krūvis yra 1600 valandų, atitinkančių 60 ECTS kreditų
Diplomo priedėlis (įskaitant suteikiamos kvalifikacijos lygį)	DP yra privalomas nuo 2004 m.; du DP - vienas anglų kalba ir vienas estų kalba – yra automatiškai išduodami visiems profesinio aukštojo mokslo, magistro ir doktorantūros programoms baigusiems asmenims, tačiau baigusiems bakalaurą automatiškai yra išduodamas DP estų kalba, o anglų kalba – pagal pageidavimą	Visos AM privalo išduoti DP nuo 2004 m. Du DP – vienas anglų kalba ir kitas latvių kalba – automatiškai išduodami visiems aukštąjį mokslą baigusiems asmenims	DP buvo teisiškai įvestas nacionaliniu lygmeniu 2004 m.; nuo 2006 m. jis yra automatiškai išduodamas tiek anglų, tiek lietuvių kalba visiems 6 ir 7 LTKS lygmens kvalifikacijas įgijusiems asmenims
Kokybės užtikrinimas (nuo kada, atsakinga institucija, programų/institucijų akreditavimas, akreditavimo periodas)	Estijos aukštojo mokslo kokybės agentūra (EKKA) atlieka AM institucinę akreditaciją ir studijų programų grupių kokybės užtikrinimą kartą per 7 metus nuo 2009 m. Sprendimą priima EKKA. Kokybės vertinimo taryba	Naujas aukštojo mokslo akreditavimo ir kokybės vadybos modelis buvo įgyvendintas 2011 m. Dabar yra akredituojamos studijų kryptys, o ne atskiros studijų programos. Priklausomai nuo vertinimo rezultatų, akreditacija yra suteikiama 6 arba 2 metams. Akademinės informacijos centras (AIC, nuo 2015 m. liepos 1 d.) yra atsakingas už akreditavimo proceso organizavimą	SKVC kaip išorinio kokybės užtikrinimo agentūra veikia nuo 1995 m. SKVC atsakingas už visų studijų programų ir visų AM akreditavimą. Priklausomai nuo vertinimo rezultatų, akreditacija yra suteikiama 6 arba 3 metams arba priimamas sprendimas neakredituoti
Mokymosi (studijų) rezultatai (tipai, lygiai)	Bendrieji mokymosi (studijų) rezultatai buvo įvesti 2009 m. sausio 1 d., o AM pristatė studijų kryptių mokymosi (studijų) rezultatus 2009 m. rugsėjo 1 d. Rezultatai aprašomi Vyriausybės reglamento priede "Aukštojo mokslo standartas". Studijų kryptių rezultatai kartu su kiekvieno modulio ir dalyko mokymosi rezultatais yra neatsiejama studijų programos dalis	Mokymosi (studijų) rezultatai yra privaloma aukštojo mokslo studijų programų dalis nuo 2011 m., tačiau jau 2005 m. buvo parengti bendrieji mokymosi (studijų) rezultatai aukštojo mokslo kvalifikacijoms. Mokymosi (studijų) rezultatai apibūdinami dviem lygiais: LKS lygmenų aprašai (Ministrų kabineto nuostatai) ir studijų programų mokymosi (studijų) rezultatai (parengtos AM)	Mokymosi (studijų) rezultatai yra aprašomi: <ul style="list-style-type: none"> • LTKS (patvirtinta Vyriausybės); • Studijų pakopų aprašuose (patvirtinta Ministerijos); • Studijų kryptių aprašuose (patvirtinta Ministerijos); • Studijų programų aprašymuose (patvirtinta AM). LTKS susiejimas parodė, kad didžioji dalis formaliojo švietimo sistemoje teikiamų programų yra jau paremtos mokymosi (studijų) rezultatais arba, jei tai nėra įgyvendinama, programos pertvarkomos

2. Teisės aktai ir pripažinimo tvarka

Kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencija (Lisabonos pripažinimo konvencija), priimta 1997 m. balandžio 11 d. Lisabonoje, yra pagrindinė tarptautinė teisinė akademinio pripažinimo priemonė. Ji apima kvalifikacijų, teikiančių teisę į aukštąjį mokslą, aukštojo mokslo kvalifikacijų ir dalinių studijų akademinį pripažinimą. Visos Baltijos šalys ratifikavo Lisabonos pripažinimo konvenciją 1999 m. Lisabonos pripažinimo konvencijos komiteto priimti papildomi dokumentai taip pat atlieką svarbų vaidmenį pripažinimo procese. 2012 m. Bukarešte švietimo ministrų patvirtintas Europos kvalifikacijų pripažinimo vadovas (EAR Manual) ir antraeiliai dokumentai, pavyzdžiui, vadovo versija aukštosioms mokykloms (EUR-HEI Manual) aprašo dabartinę geriausią praktiką pripažinimo srityje ir prisideda prie metodų gerinimo.

2000 m. vasario 18 d. Taline Estijos, Latvijos ir Estijos vyriausybės pasirašė susitarimą dėl švietimo kvalifikacijų akademinio pripažinimo Baltijos šalių švietimo erdvėje. Susitarimas sudarytas laikantis Lisabonos pripažinimo konvencijos principų – tai įgyvendinimo priemonė, susijusi su kvalifikacijų atitikimu visose trijose Baltijos šalyse. Be to, trijų Baltijos šalių vyriausybės pasirašė susitarimą dėl Baltijos šalių aukštojo mokslo erdvės kūrimo 2000 m. gruodžio 8 d. ir bendros Baltijos aukštesniojo vidurinio ugdymo ir profesinio ugdymo (iki aukštojo mokslo lygmens) erdvės kūrimo 1998 m. liepos 10 d. (įsigaliojo nuo 2001 m. liepos 16 d.).

Visose trijose Baltijos šalyse kvalifikacijų pripažinimas yra reglamentuojamas nacionaliniu lygmeniu atitinkamų įstatymų ar žemesnio lygio teisės aktų. Šie teisės aktai yra svarbiausios nacionalinės teisinės priemonės įgyvendinant Lisabonos pripažinimo konvenciją. Jie integruoja pagrindinius Lisabonos pripažinimo konvencijos principus į nacionalinius teisės aktus. Informacija apie tarptautinius ir nacionalinius teisės aktus dėl kvalifikacijų pripažinimo yra pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė. Teisės aktai dėl kvalifikacijų pripažinimo

	Estija	Latvija	Lietuva
Lisabonos pripažinimo konvencija priimta 1997 m. balandžio 11 d.	Ratifikuota 1998 m. vasario 10 d.	Ratifikuota 1999 m. liepos 20 d.	Ratifikuota 1998 m. spalio 15 d.
Susitarimas tarp Baltijos šalių pasirašytas 2000 m. gruodžio 8 d.	Susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl bendros aukštojo mokslo erdvės Baltijos šalyse sukūrimo		
Susitarimas tarp Baltijos šalių pasirašytas 2000 m. vasario 18 d.	Susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl akademinio kvalifikacijų pripažinimo Baltijos šalių švietimo erdvėje		
Susitarimas tarp Baltijos šalių pasirašytas 1998 m. liepos 10 d., įsigaliojo nuo 2001 m. liepos 16 d.	Susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl bendros bendrojo aukštesniojo ugdymo ir profesinio (iki aukštojo mokslo lygmens) ugdymo erdvės Baltijos šalyse sukūrimo		
Svarbiausi dabartiniai nacionaliniai teisės aktai	Vyriausybės nutarimas Nr. 89 "Užsienio kvalifikacijų vertinimo ir akademinio pripažinimo ir kvalifikacijos, suteiktos užsienio švietimo sistemoje, pavadinimo naudojimo kriterijai ir tvarka" (priimtas 2006 m. balandžio 6 d.)	Švietimo įstatymo 11 straipsnis ¹ (1998), Aukštųjų mokyklų įstatymo 84 ir 85 straipsniai (1995), Mokslinės veiklos įstatymas (įsigaliojo nuo 2005 m. gegužės 19 d.) dėl daktaro laipsnių pripažinimo	Mokslo ir studijų įstatymo 17 ir 51 straipsniai (2009), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 212 "Dėl išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo", priimtas 2012 m. vasario 29 d.

	Estija	Latvija	Lietuva
Žemesnio lygio teisės aktai (instituciniai teisės aktai)	Užsienio kvalifikacijų vertinimo tvarką nustato "Bendroji užsienio kvalifikacijų vertinimo tvarka". Estijos ENIC/NARIC turi vidinius Vyriausybės nutarimu paremtus nuostatus – Bendroji užsienio aukštojo mokslo kvalifikacijų ir kvalifikacijų, teikiančių teisę į aukštąjį mokslą, vertinimo tvarka ir kriterijai (priimta Archimedes valdybos)	AIC rekomendacijos dėl užsienio kvalifikacijų vertinimo tvarkos ir kriterijų Latvijoje yra pateiktos dvejuose vadovuose: "Užsienio kvalifikacijų pripažinimas. Pripažinimo specialistų gidas" (2002) ir "Diplomų pripažinimas" (2008)	Naujausi dokumentai: Išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas vertinimo metodika, patvirtinta SKVC 2012 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. V-28. Kvalifikacijų, suteikiančių teisę į aukštąjį mokslą ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, dalykų atitikmenų nustatymo ir pažymių pervedimo taisyklės, patvirtintos SKVC 2012 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. V-46. Kvalifikacijų pripažinimo administracinio proceso aprašas pateiktas vidiniame SKVC kokybės vadove, kuris pirmą kartą buvo išleistas 2011 m. gegužės 24 d. ir vėliau peržiūrėtas

ENIC/NARIC centrai Baltijos šalyse veikia pagal Lisabonos pripažinimo konvencijos principus ir ją papildančias priemones. Estijos, Latvijos ir Lietuvos ENIC/NARIC centrų pagrindinės užduotys ir veiklos atitinka Jungtinės ENIC/NARIC veiklos ir paslaugų chartijos gaires.

Tačiau centrų veikloje yra ir tam tikrų skirtumų. Lietuvos ENIC/NARIC centro priimti pripažinimo sprendimai, siekiant toliau studijuoti ir/ar dirbti, yra teisiškai įpareigojantys, kai tuo tarpu Estijos ir Latvijos ENIC/NARIC centrų išduoti dokumentai teikia rekomendacijas AM ir darbdaviams dėl neregamentuojamų profesijų. Viena iš Estijos ENIC/NARIC centro funkcijų yra dalinių studijų vertinimas, kurio neatlieka Latvijos ir Lietuvos centrai. Estijos ir Latvijos ENIC/NARIC centrai yra atsakingi už daktaro laipsnių vertinimą, kurio neatlieka Lietuvos centras. Informacija apie nacionalinių ENIC/NARIC centrų užduotis vertinant ir pripažįstant užsienio kvalifikacijas pateikiama 4 lentelėje.

4 lentelė. Baltijos šalių ENIC/NARIC centrų užduotys vertinant ir pripažįstant užsienio kvalifikacijas

	Estija	Latvija	Lietuva
Informacijos apie švietimo sistemas teikimas	v	v	v
Informacijos apie kvalifikacijas, teikiančias teisę į aukštąjį mokslą, teikimas	v	v	v
Informacijos apie aukštojo mokslo kvalifikacijas teikimas	v	v	v
Kvalifikacijų, teikiančių teisę į aukštąjį mokslą, vertinimas	v	v	v
Dalinių studijų vertinimas	v		

	Estija	Latvija	Lietuva
Aukštojo mokslo kvalifikacijų vertinimas (išskyrus daktaro laipsnius)	v	v	v
Daktaro laipsnių vertinimas	v	v	
Informacijos apie reglamentuojamas profesijas teikimas	v	v	
Informacijos apie profesinį pripažinimą teikimas	v	v	
Galima kreiptis dėl profesinio pripažinimo	v	v	
Mokymai AM ir kitoms suinteresuotoms šalims	v	v	v
Nacionalinis ENIC/NARIC	Akademinio pripažinimo informacijos centras, įsteigtas Estijos Respublikos Vyriausybės 1997 m. kaip struktūrinis Archimedes fondo padalinys	Akademinės informacijos centras (AIC), 1994 m. Švietimo ir mokslo ministerijos ir Latvijos universiteto Matematikos ir informatikos instituto įkurta ne pelno siekianti institucija	Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC) buvo įkurtas Švietimo ir mokslo ministerijos 1995 m.
ENIC/NARIC centrų išduoto dokumento statusas	Rekomendacijos AM bei darbdaviams dėl nereglamentuojamų profesijų	Rekomendacijos AM bei darbdaviams dėl nereglamentuojamų profesijų	Gali būti išduodami dviejų tipų dokumentai: 1) užsienio kvalifikacijos turėtojo prašymu išduodami akademinio pripažinimo sprendimai siekiant toliau studijuoti ar dirbti ir 2) institucijos (darbdavio ir/ar AM, kurie savarankiškai gali priimti pripažinimo sprendimą) prašymu išduodamos patarimosios rekomendacijos

Priklausomai nuo pripažinimo tikslo, AM ir darbdaviai yra kompetentingos institucijos Latvijoje, o Lietuvoje – įgaliotos AM, darbdaviai ir Lietuvos mokslo taryba, atsakinga už daktaro laipsnių pripažinimą. Darbdaviai ir AM yra kompetentingos pripažinimo institucijos daktaro laipsniams Latvijoje ir Estijoje.

Informacija apie kompetentingas akademinio pripažinimo institucijas kvalifikacijoms, teikiančioms teisę į aukštąjį mokslą, aukštojo mokslo kvalifikacijoms ir daktaro laipsniams pateikiama 5 lentelėje.

5 lentelė. Kompetentingos pripažinimo institucijos kvalifikacijoms, teikiančioms teisę į aukštąjį mokslą, aukštojo mokslo kvalifikacijoms ir daktaro laipsniams

	Estija	Latvija	Lietuva
Institucija, atliekanti vertinimą akademinio pripažinimo tikslu (išskyrus daktaro laipsnius)	Akademinio pripažinimo informacijos centras (taip pat AM)	Akademinės informacijos centras	Studijų kokybės vertinimo centras, įgaliotos AM (tos, kurios įgijo atitinkamą teisę iš Švietimo ir mokslo ministerijos) – siekiant toliau studijuoti, sprendimas apsiriboja priėmimu į šių AM studijų programas
Institucija, atliekanti vertinimą dėl daktaro laipsnių akademinio pripažinimo	Akademinio pripažinimo informacijos centras (taip pat AM kaip darbdavys)	Akademinės informacijos centras	Lietuvos mokslo taryba
Kompetentinga institucija, atliekanti akademinį pripažinimą (išskyrus daktaro laipsnius)	AM	AM	Studijų kokybės vertinimo centras; įgaliotos AM (tos, kurios įgijo atitinkamą teisę iš Švietimo ministerijos) – siekiant toliau studijuoti, sprendimas apsiriboja priėmimu į šių AM studijų programas
Institucijos, atliekančios daktaro laipsnių pripažinimą	Darbdaviai (įskaitant AM)	Darbdaviai (įskaitant AM)	Lietuvos mokslo taryba
Institucija, atliekanti nereglamentuojamų profesijų vertinimą	Akademinio pripažinimo informacijos centras (taip pat darbdaviai)	Akademinės informacijos centras (taip pat darbdaviai)	Studijų kokybės vertinimo centras, darbdaviai
Kompetentingos institucijos, atliekančios nereglamentuotų profesijų akademinį pripažinimą	Darbdaviai		

Baltijos šalys naudoja panašią kvalifikacijų vertinimo metodiką, paremtą Europos Tarybos ir UNESCO atnaujintomis rekomendacijomis dėl užsienio kvalifikacijų vertinimo kriterijų ir procedūrų, priimtų Lisabonos pripažinimo konvencijos komiteto 2010 m. Bendrieji pripažinimo kriterijai ir procedūros taip pat remiasi Europos kvalifikacijų pripažinimo vadovu (EAR Manual, 2012). Vertinimo ir pripažinimo kriterijai pateikiami 6 lentelėje.

6 lentelė. Vertinimo ir pripažinimo kriterijai

	Estija	Latvija	Lietuva
A. Institucijos statusas			
Kvalifikaciją suteikiančios institucijos tipas ir kompetencija	v	v	v
Kvalifikaciją suteikiančios institucijos pripažinimas savo šalyje	v	v	v
Kvalifikaciją suteikiančios institucijos akreditavimas arba kitas kokybės užtikrinimo būdas	v	v	v
B. Individualios kvalifikacijos vertinimas			
Bendrieji priėmimo į studijų programą reikalavimai (ankstesnis išsilavinimas)	v	v	v
Studijų programos akreditavimas arba kokybės užtikrinimas	v	v	v
Programos nominali trukmė ir/ar darbo krūvis	v	v	v
Studijų programos baigimo reikalavimai	v	v	v
Profilis	v	v	v
Studijų programos lygmuo nacionalinėje švietimo sistemoje (kvalifikacijų sandaroje)	v	v	v
Kvalifikacijos funkcija (kvalifikacijos teikiama teisė toliau studijuoti)	v	v	v
Mokymosi rezultatai	v	v	v
Lygmuo	Lygmuo naudojamas nustatyti kvalifikacijos vietą jos kilmės šalyje ir jos santykį su kitomis kvalifikacijomis toje sistemoje (priėmimo reikalavimai ir priėmimas į tolimesnes studijas). Jis taip pat naudojamas nustatyti kvalifikacijos lygmenį svečioje šalyje. Tai reiškia, kad, jei įmanoma, užsienio kvalifikacijos atsiduria tame pačiame lygmenyje svečioje šalyje		
Darbo krūvis	Kreditų skaičius, gautas visos studijų programos metu	Kreditų skaičius, gautas visos studijų programos metu	Kreditų skaičius ir, jei kreditų nėra, studijų programos trukmė
Kokybė	<i>Institucinė</i> Institucija turi būti pripažinta ir/arba akredituota pagal kvalifikacijos kilmės šalies teisės aktus ir/arba reikalavimus		

		Estija	Latvija	Lietuva
	<i>Studijų programa (arba studijų programų grupės)</i>	Kokybę vertina kompetentinga institucija	Studijų programa akredituojama kilmės šalies kompetentingų institucijų remiantis jos teisės aktais	Jei taikytina, institucija turėtų turėti teisę siūlyti šio tipo studijų programą ir/ar studijų programa turėtų būti akredituota remiantis kilmės šalies teisės aktais
	<i>Studentų pasiekimai</i>	Visi pažymiai yra bent minimalūs	Studento pažymiai už studijuotus dalykus	Į studentų pasiekimus atsižvelgiama, kai jie yra tiesiogiai susiję su tolimesnėmis teisėmis (akademinėmis ir/ar profesinėmis)
	Profilis	Apima studijų programos paskirtį ir kvalifikaciją (akademinę ar profesinę)	Apima studijų programos paskirtį ir kvalifikaciją (akademinę ar profesinę)	Apima kvalifikacijos paskirtį (profesinę ir/ar akademinę; dalykinę ir/ar bendrą, ir t.t.), įskaitant tolimesnes kvalifikacijos teikiamas profesines ir/ar akademinės teises
	Mokymosi (studijų) rezultatai	„Mokymosi (studijų) rezultatas“ apibrėžiamas kaip tai, ką besimokantysis turėtų žinoti, suprasti ir gebėti padaryti sėkmingai baigęs studijų programą	„Mokymosi (studijų) rezultatas“ apibrėžiamas kaip tai, ką besimokantysis turėtų žinoti, suprasti ir gebėti padaryti sėkmingai baigęs studijų programą	„Mokymosi (studijų) rezultatas“ apibrėžiamas kaip tai, ką besimokantysis turėtų žinoti, suprasti ir gebėti padaryti sėkmingai baigęs studijų programą
	Oficialios teisės	Kvalifikacijos turėtojo teisė tęsti studijas savo šalies švietimo sistemoje	Kvalifikacijos turėtojas turi teisę studijuoti atitinkamame lygmenyje ar dirbti pagal atitinkamą profesiją	Tai nėra laikoma atskiru kriterijumi, į tai labiau atsižvelgiama svarstant kvalifikacijos lygmenį ir profilį

Kvalifikacijų vertinimo tvarką sudaro šie etapai, kurie yra panašūs visose trijose Baltijos šalyse:

- Kvalifikacijos vertės kilmės šalyje nustatymas;
- Kvalifikacijos lygmens kilmės šalyje nustatymas;
- Kvalifikacijos palyginimas su atitinkamoje Baltijos šalyje suteikiama panašia kvalifikacija, t.y. profilio, darbo krūvio, kokybės ir mokymosi (studijų) rezultatų palyginimas su atitinkamoje Baltijos šalyje keliamais reikalavimais.

Yra nežymūs skirtumai dėl vertinimo terminų bei mokesčių (nuo 2015 m. rugpjūčio mėn. vertinimas Latvijoje nebėra nemokamas kaip Estijoje ir Lietuvoje). Daugiau informacijos apie vertinimo ir pripažinimo tvarką pateikiama 7 lentelėje.

7 lentelė. Vertinimo ir pripažinimo tvarka

	Estija	Latvija	Lietuva
Vertinimo paraiška	Vertinimo paraišką gali pateikti asmuo, taip pat darbdavys, AM ar bet kokia kita institucija, kuriai buvo pristatyti dokumentai dėl užsienyje įgyto išsilavinimo	Vertinimo paraišką gali pateikti asmuo, darbdavys, AM	Vertinimo paraišką gali pateikti asmuo. Vertinimo prašymai, pateikiami rekomendacijų forma, yra priimami iš visų institucijų (pvz. darbdavių ar AM)
Akademiniam pripažinimui reikalingi dokumentai (įskaitant vertimus)	1) Paraiška (estų, anglų, rusų kalbomis); 2) asmens tapatybę liudijantis dokumentas; 3) diplomo/pažymėjimo originalas arba patvirtinta kopija; 4) patvirtintas vertimas į estų, anglų ar rusų kalbą, jei diplomai/pažymėjimai išduoti kitomis kalbomis; 5) akademinio išrašo ir/ar kitų papildomų dokumentų originalai ar jų patvirtintos kopijos; 6) patvirtintas vertimas į estų, anglų ar rusų kalbą, jei akademinis išrašas išduotas kitomis kalbomis. Vertinant aukštojo mokslo kvalifikaciją, turėtų būti pridedami dokumentai su priedais, liudijantys ankstesnį išsilavinimą pradedant nuo pirmos po vidurinio išsilavinimo įgytos kvalifikacijos. Švietimo institucija ar darbdavys, gavę kvalifikacijos turėtojo sutikimą, Estijos ENIC/NARIC centrui pateikia šiuos dokumentus: visus aukščiau išvardintų dokumentų originalus ar jų patvirtintas kopijas su priedais "KOOPIA ÕIGE" (KOPIJA TIKRA); rašytinį prašymą dėl vertinimo	Išsilavinimo dokumento ir diplomo priedėlio (akademinio išrašo) originalai ar jų patvirtintos kopijos. Jei būtina, gali būti prašoma pateikti vertimą ir teisinio patvirtinimo. 1) Paraiška (latvių, anglų, rusų kalbomis); 2) asmens tapatybę liudijantis dokumentas; 3) diplomo/pažymėjimo originalas ar patvirtinta kopija; 4) patvirtintas vertimas į latvių, anglų ar rusų kalbą, jei diplomai/pažymėjimai išduoti kitomis kalbomis; 5) akademinio išrašo ir/ar kitų papildomų dokumentų originalai ar jų patvirtintos kopijos; 6) patvirtintas akademinio išrašo ar papildomų dokumentų vertimas į latvių, anglų ar rusų kalbą, jei išrašas išduotas kitomis kalbomis; 7) vardo/pavardės keitimo dokumentai	Paraiška (lietuvių ar anglų kalba); asmens tapatybę liudijantis dokumentas; užsienio kvalifikacijos turėtojų liudijantys dokumentai; dokumento priedas/priedai; vardo/pavardės keitimo dokumentai (jei taikytina)
Terminai	30 dienų	1 mėnuo. Jei reikalinga papildoma informacija, terminas gali būti pratęsiamas 4 mėnesiams	1 mėnuo. Jei reikia papildomos informacijos, terminas gali būti pratęsiamas 3 mėnesiams
Vertinimo mokestis	Nemokamai	Nuo 2015 m. rugpjūčio 3 d. užsienio laipsnio ar kvalifikacijos vertinimo mokestis yra EUR 41.00 (kaina už vieną pažymą)	Nemokamai

	Estija	Latvija	Lietuva
Apeliacijų teikimo tvarka	<p>Pareiškėjas turi teisę apskųsti Akademinio pripažinimo agentūros paruoštą sprendimą dėl užsienio kvalifikacijos vertinimo. Pareiškėjas turi pateikti raštišką skundą Akademinio pripažinimo agentūrai per 30 dienų nuo pažymos išdavimo dienos, nuroydamas skundo priežastį.</p> <p>Remiantis nacionaliniais teisės aktais, pareiškėjas turi teisę kreiptis į Administracinį teismą</p>	<p>Pareiškėjas turi teisę apskųsti Akademinės informacijos centro parengtą sprendimą dėl užsienio kvalifikacijos vertinimo per 1 mėnesį nuo pažymos išdavimo dienos.</p> <p>Remiantis nacionaliniais teisės aktais, pareiškėjas turi teisę kreiptis į Administracinį teismą</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lietuvos Respublikos Švietimo ministro 2012 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. V-519 "Dėl išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštojo mokslo ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo apeliacinės komisijos nuostatų patvirtinimo" (SKVC ir Lietuvos mokslo tarybos priimtiems sprendimams). • SKVC Direktorius 2012 m. balandžio 4 d. įsakymas dėl apeliacinės komisijos nuostatų patvirtinimo (AM priimtiems sprendimams). <p>Abiem atvejais, apeliacijos turėtų būti teikiamos per 14 kalendorinių dienų nuo sprendimo gavimo dienos. Abiem atvejais, galimi du variantai: 1) atmesti apeliaciją ir palikti sprendimą galioti; 2) įsakyti sprendimą išdavusiai institucijai pakartotinai atlikti vertinimą ir pripažinimą.</p> <p>Remiantis nacionaliniais teisės aktais, pareiškėjas turi teisę kreiptis į Administracinį ginčų komisiją ir tiesiogiai į teismą</p>

3. Nacionalinių kvalifikacijų sandarų vaidmuo automatiniame pripažinime

Baltijos šalys pradėjo rengti nacionalines kvalifikacijų sandaras (NKS) 2004-2005 m. 8 lygmenų EstKS Estijoje buvo pristatyta 2008 m., priėmus Profesinių kvalifikacijų įstatymą. Pamatai 8 lygmenų LKS Latvijoje buvo padėti 2010 m. spalį priėmus Ministrų kabineto nuostatų pakeitimus Nr. 990 "Dėl Latvijos švietimo klasifikacijos" ir taip susiejant Latvijos kvalifikacijas su atitinkamu LKS lygmeniu. LKS buvo oficialiai apibrėžta priėmus Švietimo įstatymo pakeitimus 2015 m. birželį. 2007 m buvo išleistas pirmasis Lietuvos nacionalinės kvalifikacijų sandaros projektas; o Vyriausybė patvirtino Lietuvos kvalifikacijų sandarą priimdama 2010 m. gegužės 4 d. nutarimą Nr. 535. Iki šiol šalyje nėra užregistruota studijų programų, priskiriamų 5 LTKS lygmeniui, bet tikimasi, kad situacija pasikeis priėmus naują Mokslo ir studijų įstatymą.

Estijos, Latvijos ir Lietuvos kvalifikacijų sandarų palyginimas rodo, kad trys šalys sukūrė identišką struktūros nacionalines kvalifikacijų sandaras su vienodu lygmenų skaičiumi, kurie atitinka nacionalines švietimo sistemas ir yra susieti su EKS. Latvijoje ir Lietuvoje į NKS buvo įtrauktos aukštojo mokslo kvalifikacijos, o Estijoje – tiek aukštojo mokslo, tiek profesinės kvalifikacijos.

NKS suteikia galimybę palyginti kvalifikacijas ir apibūdinti santykį tarp skirtingų nacionalinės švietimo sistemos lygmenų bei konkrečių kvalifikacijų lygmenį, darbo krūvį ir mokymosi (studijų) rezultatus. Daugiau informacijos apie NKS pateikiama 8 lentelėje.

8 lentelė. Informacija apie nacionalines kvalifikacijų sandaras

	Estija	Latvija	Lietuva
EKS patariamajai grupei pristatyta susiejimo ataskaita	2012 m. vasario 7 d.	2011 m. lapkričio 10 d.	2012 m. liepos 30 d.
NKS įgyvendinimo situacija (teisės aktai)	8 lygmenų EstKS buvo pristatyta 2008 m., priėmus Profesinių kvalifikacijų įstatymą. EstKS yra iš keturių posistemų susidedanti išsami sistema: <ul style="list-style-type: none"> • bendrojo ugdymo kvalifikacijos; • profesinio ugdymo kvalifikacijos; • aukštojo mokslo kvalifikacijos; • profesinės kvalifikacijos 	8 lygmenų LKS, apimanti visus švietimo etapus ir tipus, buvo parengta priėmus Ministrų kabineto nuostatų pataisas 2010 m. spalio 5 d. LKS buvo teisiškai sustiprinta priėmus Švietimo įstatymo pataisas 2015 m. (LKS apibrėžimas ir bendrieji lygmenų aprašai). Bus parengtos naujos Ministrų kabineto nuostatos dėl išsamesnių LKS lygmenų aprašų parengimo (2016).	Išsami 8 lygmenų LTKS buvo patvirtinta priėmus 2010 m gegužės 4 d. Vyriausybės nutarimą. Išsamesnis lygmenų, susijusių su aukštojo mokslu, aprašas buvo parengtas ir patvirtintas Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 21 d.
Lygių aprašai (struktūra)	Kvalifikacija apibūdinama atsižvelgiant į mokymosi (studijų) rezultatus, skirstomus į tris kategorijas: žinios, įgūdžiai ir kompetencija (suprantama kaip savarankiškumo ir atsakomybės laipsnis).	Aprašai yra grindžiami mokymosi (studijų) rezultatais, išreikštais trejomis dimensijomis: žinios (žinios ir supratimas); įgūdžiai (gebėjimas taikyti žinias, komunikacija, bendrieji gebėjimai); kompetencija (analizė, sintezė ir vertinimas).	Aprašai yra grindžiami mokymosi (studijų) rezultatais, išreikštais trejomis dimensijomis: veiklos sudėtingumas (suprantamas kaip užduočių įvairovė ir atsakomybės laipsnis); veiklos autonomiškumas (apibrėžia veiklos organizavimo pokyčius ir pavaldumo pobūdį); ir kintamumas (apibrėžia veiklas, atsižvelgiant į kintančią technologinę ir organizacinę aplinką).

4. ECTS vaidmuo automatiname pripažinime

Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema (ECTS) yra visiškai įgyvendinta Estijoje (nuo 2009-2010 m.) ir Lietuvoje (nuo 2011-2012 m.), o Latvijoje vis dar naudojama nacionalinė kreditų sistema - perskaičiuojant į ECTS kreditus, Latvijos kreditų skaičius turi būti padaugintas iš 1.5.

Estijoje vienas ECTS kreditas atitinka 26 valandas studento darbo, įskaitant kontaktines studijų valandas, savarankišką darbą ir praktiką bei mokymosi (studijų) rezultatų vertinimą, vienų akademinį metų darbo krūvis yra 1560 valandų arba 60 ECTS kreditų. Lietuvoje vienas ECTS kreditas atitinka maždaug 27 valandas studento darbo, įskaitant kontaktines darbo valandas, savarankišką darbą ir praktiką bei mokymosi (studijų) rezultatų vertinimą, vienų akademinį metų darbo krūvis yra 1600 valandų arba 60 ECTS kreditų.

Oficialioje Latvijos kreditų sistemoje vienas kreditas atitinka nuolatinių studijų vienos savaitės darbo krūvį (40 kreditų per akademinį metus). Dalis Latvijos AM jau naudoja ECTS kreditus, nes įstatymas to nedraudžia. ECTS kreditų paskirstymas paremtas studentų darbo krūviu, reikalingu mokymosi (studijų) rezultatams pasiekti.

Pripažinimo procese yra atsižvelgiama į kreditų skaičių, o tai gali būti naudinga automatiniam pripažinimui. Kreditai kiekybiškai apibūdina besimokančiojo pasiekimus. Jie yra suteikiami po sėkmingo studijų programos ar modulio baigimo. Kreditais matuojama mokymosi apimtis, paremta pasiektais mokymosi (studijų) rezultatais ir su jais susijęs darbo krūvis. Informacija apie ECTS Baltijos šalyse apibendrinama 9 lentelėje.

Visose Baltijos šalyse darbo krūvio atitikimas mokymosi (studijų) rezultatams priklauso nuo kokybės užtikrinimo proceso. Visos trys šalys laikosi principo, kad kreditai yra suteikiami už pasiekiamus mokymosi (studijų) rezultatus. Neįmanoma gauti kreditų, jeigu studentui nepavyko praeiti vertinimo proceso.

9 lentelė. Informacija apie ECTS vaidmenį Baltijos šalyse

	Estija	Latvija	Lietuva
Teisiniai pagrindai	Universitetų įstatymas (1995); Profesinių aukštųjų mokyklų įstatymas (1998)	Aukštųjų mokyklų įstatymas (1995)	Mokslo ir studijų įstatymas (2009)
ECTS kreditų įvedimas	Pilnai įgyvendinama nuo 2009-2010 akademinį metų visose aukštojo mokslo studijų programose (įskaitant doktorantūros programas). Mokymosi (studijų) rezultatų naudojimas yra esminis elementas	Dalis AM jau perėjo prie ECTS, nes įstatymas to nedraudžia; likusios naudoja nacionalinę kreditų sistemą. Tačiau mokymosi (studijų) rezultatų naudojimas yra esminis elementas	ECTS naudojama 6 ir 7 LTKS lygmenyse, tačiau gana ribotai naudojama 8 lygmenyje. Mokymosi (studijų) rezultatų naudojimas yra esminis elementas
Įgyvendinimo data	ECTS įgyvendinta 2009 m. rugsėjo 1 d.	Nacionalinė kreditų sistema buvo pradėta įgyvendinti 1995 m.	ECTS buvo įgyvendinta 2011-2012 akademiniais metais
Kiekis	Vienas ECTS kreditas atitinka 26 valandas studento darbo krūvio. Darbo krūvis per vienerius akademinį metus yra 1560 valandų arba 60 ECTS kreditų	Oficialioje kreditų sistemoje, vienas kreditas Latvijoje atitinka nuolatinių studijų vienos savaitės darbo krūvį (40 akademinį valandų) ir 40 kreditų per akademinį metus. Perskaičiuojant į ECTS kreditus, Latvijos kreditų kiekį reikia padauginti iš 1.5	Vienas ECTS kreditas atitinka maždaug 27 valandas studento darbo krūvio. Vienerių akademinį metų darbo krūvis yra 1600 valandų arba 60 ECTS kreditų
ECTS taikymas pripažinimo praktikoje	ECTS kreditais išreikštas darbo krūvis (jei yra įgyvendinama ir naudojama ECTS) yra vienas iš vertinimo kriterijų	ECTS yra neatsiejama pripažinimo dalis	ECTS kreditais išreikštas darbo krūvis rodo pasiektus mokymosi (studijų) rezultatus

5. Diplomo priedėlis automatiniam pripažinimui

Diplomo priedėlis (DP) yra privalomas visiems aukštojo mokslo diplomams Estijoje ir Latvijoje nuo 2004 m., Lietuvoje – nuo 2006 m. DP yra išduodamas automatiškai pabaigus studijų programą pagal Europos Komisijos, Europos Tarybos ir UNESCO/CEPES nustatytą formą. Lietuvoje DP išduodamas lietuvių ir anglų kalbomis baigusiems profesinio bakalauro, bakalauro ir magistro programas, o Estijoje ir Latvijoje visi aukštąjį mokslą baigę asmenys gauna du DP anglų kalba ir atitinkama nacionaline kalba.

DP pateikia struktūrizuotą vertinimui ir pripažinimui aktualią informacijos apžvalgą ir palengvina užsienio kvalifikacijų pripažinimą.

DP apibūdina atitinkamą aukštojo mokslo kvalifikaciją ir švietimo sistemą, kuriai ji priklauso. DP teikia išsamią informaciją apie kvalifikacijos turėtojo pabaigtų studijų profilį, lygmenį, kontekstą, turinį ir statusą bei yra pagalbiniė pripažinimo, taip pat ir automatinio pripažinimo, priemonė. Palyginamoji informacija apie DP Baltijos šalyse pateikiama 10 lentelėje.

10 lentelė. Informacija apie DP Baltijos šalyse

	Estija	Latvija	Lietuva
Diplomo priedėlio įvedimas	DP yra privalomas visoms aukštojo mokslo kvalifikacijoms pagal Europos Komisijos, Europos Tarybos ir UNESCO/CEPES nustatytą formą nuo 2004 m. sausio 1 d.	DP yra privalomas visoms aukštojo mokslo kvalifikacijoms pagal Europos Komisijos, Europos Tarybos ir UNESCO/CEPES nustatytą formą nuo 2004 m.	DP yra privalomas visoms aukštojo mokslo kvalifikacijoms pagal Europos Komisijos, Europos Tarybos ir UNESCO/CEPES nustatytą formą nuo 2006 m.
Įstatymai (įskaitant ankstesnius teisės aktus)	DP yra reglamentuojamas Vyriausybės reglamento Nr. 76 “Diplomo ir diplomo priedėlio statusas ir forma” (2003 m. kovo 12 d.)	DP yra reglamentuojamas Ministrų kabineto reglamento Nr. 202 “Valstybės pripažintų aukštojo mokslo pažymėjimų išdavimo tvarka” (2013 m. balandžio 16 d.)	DP yra reglamentuojamas Švietimo ir mokslo ministerijos įsakymu (2011 m. lapkričio 17 d., pataisos priimtos 2015 m. liepos 7 d.)
Kalbos	Aukštąjį mokslą baigę asmenys gauna du DP: vieną anglų kalba ir kitą estų kalba	Baigus studijų programą automatiškai išduodami du DP: latvių ir anglų kalba	Aukštąjį mokslą baigę asmenys gauna vieną DP lietuvių ir anglų kalba
Kokioms kvalifikacijoms išduodamas	DP yra automatiškai išduodamas visiems baigusiems profesinio aukštojo mokslo, magistro ir doktorantūros programoms. Bakalauro programas baigę asmenys automatiškai gauna DP estų kalba, bet anglų kalba išduodamas pagal pageidavimą	DP automatiškai išduodamas visiems aukštąjį mokslą baigusiems asmenims	Dvikalbis DP automatiškai išduodamas visiems baigusiems profesinio bakalauro, bakalauro ir magistro programoms, išskyrus doktorantūros programoms
DP struktūra (turinio elementai)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informacija apie kvalifikacijos turėtoją 2. Informacija apie įgytą kvalifikaciją 3. Informacija apie kvalifikacijos lygmenį 4. Informacija apie įgytas žinias, gebėjimus ir įgūžius 5. Informacija apie kvalifikacijos teikiamas teises 6. Papildoma informacija 7. Diplomo priedėlio patvirtinimas 8. Nacionalinės aukštojo mokslo sistemos aprašymas 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informacija apie kvalifikacijos turėtoją 2. Informacija apie įgytą kvalifikaciją 3. Informacija apie kvalifikacijos lygmenį 4. Informacija apie įgytas žinias, gebėjimus ir įgūžius 5. Informacija apie kvalifikacijos teikiamas teises 6. Papildoma informacija 7. Diplomo priedėlio patvirtinimas 8. Nacionalinės aukštojo mokslo sistemos aprašymas 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informacija apie kvalifikacijos turėtoją 2. Informacija apie įgytą kvalifikaciją 3. Informacija apie kvalifikacijos lygmenį 4. Informacija apie įgytas žinias, gebėjimus ir įgūžius 5. Informacija apie kvalifikacijos teikiamas teises 6. Papildoma informacija 7. Diplomo priedėlio patvirtinimas 8. Nacionalinės aukštojo mokslo sistemos aprašymas

	Estija	Latvija	Lietuva
DP taikymas pripažinimo procesė	Jei yra išduodamas DP, pareiškėjas turi pateiktį jį kartu su diplomu	DP yra neatsiejama pripažinimo dalis	DP yra skaidrumo priemonė, teikianti informaciją tiek apie konkrečią kvalifikaciją, tiek apie aukštojo mokslo sistemą
DP išdavimo būdai (elektroninis, popierinis)	Išduodamas popierinis DP	Išduodamas popierinis DP	Išduodamas popierinis DP

6. Kokybės užtikrinimo vaidmuo automatiniam pripažinimui

AM yra atsakingos už visų jų studijų programų ir suteikiamų kvalifikacijų vidinį kokybės užtikrinimą. Išorinis kokybės užtikrinimas paremtas AM institucine autonomija ir jų atskaitomybe tiek vidaus, tiek išorės suinteresuotoms šalims. Išorinio kokybės užtikrinimo tikslas yra palaikyti visuomenės pasitikėjimą aukštojo mokslo ir prisidėti prie aukštojo mokslo teikimo kokybės gerinimo. Išorinio kokybės užtikrinimo agentūros Baltijos šalyse buvo įsteigtos 1994-1995 m.

Estijos Aukštojo mokslo kokybės vertinimo taryba buvo įsteigta 1995 m. balandžio 11 d. Vėliau, 1997 m. rugsėjo 1 d., buvo įkurtas Estijos aukštojo mokslo akreditavimo centras. Vertinimo tarybos ir Akreditavimo centro binarinė struktūra buvo iš esmės pakeista 2009 m. sausio 1 d. – įsteigta nauja organizacija – Estijos aukštojo mokslo kokybės agentūra (*Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuur*, nuo 2015 m – Estijos aukštojo ir profesinio mokslo kokybės agentūra, *Eesti Kõrgja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur*, EKKA), kuri teisiškai pakeitė abi aukščiau minėtas institucijas.

Latvijos Aukštojo mokslo kokybės vertinimo centras (*Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs*, AIKNC) buvo įkurtas 1994 m. gruodžio 28 d. AIKNC veikė kaip nacionalinė išorinio kokybės užtikrinimo agentūra iki 2013 m., kai Švietimo ir mokslo ministerija perėmė jos funkcijas. Nuo 2015 m. liepos 1 d., ši atsakomybė buvo perduota Akademinės informacijos centrui (AIC), kuris šiuo metu rengia metodiką ir organizuoja atitinkamas veiklas.

Lietuvos Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC) buvo įkurtas 1995 m. sausio 24 d. ir iki šiol išlaiko dvi veiklos kryptis – išorinis aukštojo mokslo kokybės vertinimas ir informacijos teikimas bei kvalifikacijų akademinis pripažinimas.

Dabartinio išorinio kokybės užtikrinimo palyginimas Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje rodo, kad visose trijose šalyse įgyvendinama tvarka yra nukreipta tiek į AM lygmenį, tiek į studijų programas, tačiau studijų programų vertinimo būdai šiek tiek skiriasi, kaip ir terminai akreditavimo sprendimams. Išorinio kokybės užtikrinimo modeliai visose trijose šalyse apima tokius elementus kaip institucinė savianalizė, nepriklausomų ekspertų grupės, vizitai į AM, ataskaitų ir priimtų sprendimų viešinimas bei tolesnė veikla. Suinteresuotųjų šalių ir užsienio ekspertų dalyvavimas taip pat yra bendras visų trijų sistemų bruožas.

Kokybė yra vienas iš esminių kiekvienos kvalifikacijos aprašų. AM įgyvendina vidinį kokybės užtikrinimą remiantis Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo nuostatų ir gairių (ESG) 1 dalimi, o kokybės užtikrinimo agentūros atlieka išorinį kokybės užtikrinimą pagal ESG 2 ir 3 dalis, taip sustiprinant nacionalines kvalifikacijų sandaras ir didinant pasitikėjimą visose trijose šalyse išduotomis kvalifikacijomis.

11 lentelė. Informacija apie kokybės užtikrinimą

	Estija	Latvija	Lietuva
Pirmosios kokybės užtikrinimo institucijos įsteigimo data	1995 m. balandžio 11 d.	1994 m. gruodžio 28 d.	1995 m. sausio 24 d.
Įgyvendinamos procedūros	Institucinis vertinimas, studijų programų grupių kokybės užtikrinimas	Institucinis vertinimas, studijų kryptių kokybės užtikrinimas	Institucinis vertinimas, studijų programų kokybės vertinimas
Maksimalus akreditavimo laikotarpis	7 metai	6 metai	6 metai
Veiklos sektoriai	EKKA atsakinga už profesinio mokymo ir aukštojo mokslo kokybės užtikrinimą (EstKS 2-8)	AIC atsakinga už aukštojo mokslo kokybės užtikrinimą (LKS 5-8)	SKVC atsakingas už aukštojo mokslo kokybės užtikrinimą (LTKS 6-7); Lietuvos Mokslo taryba atsakinga už mokslinių tyrimų kokybę (LTKS 8)
ESG įgyvendinimo situacija	EKKA gavo teigiamą išorinį vertinimą dėl ESG įgyvendinimo 2013 m.; suteikta pilnateisė narystė ENQA ir registracija į EQAR.	AIC šiuo metu yra ENQA partnerė, ruošiasi išoriniam vertinimui.	SKVC gavo teigiamą išorinį vertinimą dėl ESG įgyvendinimo 2012 m.; suteikta pilnateisė narystė ENQA ir registracija į EQAR

7. Aukštojo mokslo kvalifikacijų mokymosi (studijų) rezultatai

Daugiau nei prieš penkerius metus, Estijos AM pradėjo peržiūrėti studijų programas, siekiant apibrėžti mokymosi (studijų) rezultatus visoms studijų programoms, jų moduliams ir dalykams. Rezultatais paremtos studijų programos buvo pradėtos vykdyti 2009-2010 akademiais metais.

Remiantis teisiniais reikalavimais Latvijoje, mokymosi (studijų) rezultatai tapo privaloma aukštojo mokslo studijų programų dalimi nuo 2011 m. Tačiau jau nuo 2004 m., aukštojo mokslo sektorius dirbo prie Bolonijos studijų pakopų aprašais paremtų mokymosi (studijų) rezultatų kūrimo, kurie buvo integruoti į LKS aprašus, patvirtintus Ministrų kabineto 2010 m. spalį. AM turi suformuluoti mokymosi (studijų) rezultatus studijų programoms ir dalykams, atsižvelgiant į valstybinių išsilavinimo ir profesinių (profesinėms aukštojo mokslo programoms) standartų reikalavimus.

Nuo 2009 m., tuo pačiu metu dirbant prie LTKS projekto, Lietuvoje buvo parengti ir patvirtinti studijų pakopų aprašai (apimantys 6,7 ir 8 LTKS lygmenis) bei naujos studijų krypčių aprašų versijos. Iki šiol yra parengti ir patvirtinti 53 studijų krypčių aprašai, kuriais vadovaujasi AM siūlydamos naujas ar keisdamos jau esamas studijų programas. Juos taip pat naudoja šalies ir užsienio ekspertai išorinio kokybės vertinimo procese. Sudarant LTKS pastebėta, kad didžioji dalis formalioje švietimo sistemoje esančių studijų programų jau arba yra paremtos mokymosi (studijų) rezultatais, arba, jei tai dar nėra vykdoma, programos pertvarkomos.

Perėjimas prie mokymosi (studijų) rezultatų aukštajame moksle pastebimas visose trijose šalyse. Tačiau yra keletas skirtumų mokymosi (studijų) rezultatų formulavime. Mokymosi (studijų) rezultatai Estijoje ir Lietuvoje apibūdinami pagal studijų lygmenį ir kryptį, o Latvijoje yra tik bendrieji lygmenų aprašai, nes AM, kaip autonomiškos institucijos, yra atsakingos už studijų programų rezultatų formulavimą. Todėl Baltijos šalyse mokymosi (studijų) rezultatai yra formuluojami įvairiuose hierarchiniuose lygmenyse.

8. Aukštojo mokslo kvalifikacijos ir jų komponentai

Kaip jau minėta aukščiau, Baltijos šalių aukštojo mokslo sistemų struktūra yra gana panaši – ji susideda iš trijų pakopų (6-8 EKS lygmenys); tik Latvijoje yra trumpojo ciklo studijų kvalifikacija (5 EKS lygmuo). Siekiant pateikti išsamią informaciją apie kvalifikacijos, projekto darbo grupė aprašė jas pagal tam tikrus komponentus. Į šiuos komponentus (kvalifikacijų elementus) paprastai yra atsižvelgiama pripažinimo procese. Analizės apžvalga pateikiama žemiau esančioje lentelėje.

12 lentelė. Aukštojo mokslo kvalifikacijos ir jų komponentai Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje

Šalis	Kvalifikacijos pavadinimas originalo kalba (lietuvių kalba)	Priėmimo reikalavimai	Kvalifikacijų struktūra		Nominali trukmė / Bendras darbo krūvis (ECTS)	Baigimo reikalavimai	Kvalifikaciją suteikiančios institucijos tipas	Kvalifikacijos funkcija (teikia teisę į studijas, formalias teises dirbti)
			Komponentai	ECTS				
5 EKS lygmens kvalifikacijos								
LV	<i>Pirmā profesionālās augstākās diploms</i> <i>līmeņa izglītības</i>	<i>Atestāts vispārējo izglītību Diploms profesionālo izglītību</i> <i>par vidējo arba par vidējo</i>	Teoriniai dalykai Praktika Baigiamasis egzaminas (įskaitant baigiamąjį darbą)	≥84 ECTS (≤75%) ≥ 24 ECTS ≥12 ECTS (≤10%)	2-3 metai; 120-180 ECTS kreditų	Valstybinis egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą	Koledžas arba AM	Bakalauro, profesinis bakalauro arba antrojo lygmens profesinio aukštojo mokslo programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
6 EKS lygmens kvalifikacijos								
EE	<i>Bakalaureus</i>	<i>Gümnaasiumi lõputunnistus</i> arba atitinkama kvalifikacija	Bendrieji, specialybės ir pasirenkamieji dalykai Praktika Baigiamasis egzaminas arba baigiamasis darbas	≥ 5 ECTS	3-4 metai; 180-240 ECTS kreditų	Baigiamasis egzaminas arba baigiamasis darbas	Universitetas	Magistro programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
EE	<i>Rakenduskõrghariduse diplom</i>	<i>Gümnaasiumi lõputunnistus</i> arba atitinkama kvalifikacija	Teoriniai, specialybės ir pasirenkamieji dalykai Praktika Baigiamasis egzaminas arba baigiamasis darbas	≥ 15% ≥ 5 ECTS	3-4.5 metų; 180-270 ECTS kreditų	Baigiamasis egzaminas arba baigiamasis darbas	Profesinį AM, universitetas	Magistro programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
LV	<i>Bakalaura diploms</i>	<i>Atestāts vispārējo izglītību Diploms</i> <i>par vidējo arba par</i>	Privalomi dalykai Pasirenkamieji dalykai Teoriniai dalykai Baigiamasis darbas	≥ 75 ECTS ≥ 30 ECTS ≥ 75 ECTS ≥ 15 ECTS	3-4 metai nuolatinių studijų;	Valstybinis egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą	AM	Magistras, profesinis magistras arba antrojo laipsnio profesinio aukštojo mokslo programa,

		<i>profesionālo vidējo izglītību</i>			180-240 ECTS kredīti			darbas īgytos kvalifikācijas sritīje
LV	Profesionālā bakalaura diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms	<i>Atestāts par vispārējo vidējo izglītību</i> <i>arba Diploms par profesionālo vidējo izglītību</i>	Teoriniai dalykai Specialybės profesiniai dalykai Pasirenkamieji dalykai Praktika Baigiamasis darbas	≥ 54 ECTS ≥ 90 ECTS ≥ 9 ECTS ≥ 30 ECTS ≥ 18 ECTS	Bent 4 metų trukmės nuolatinės studijos / mažiausiai 240 ECTS kreditų	Valstybinis egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą	AM	Magistro programa, darbas īgytos kvalifikācijas sritīje
LV	Profesionālās augstākās izglītības diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms	<i>Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms</i>	Teoriniai dalykai Specialybės profesiniai dalykai Pasirenkamieji dalykai Praktika Baigiamasis egzaminas (įskaitant baigiamąjį darbą)	≥ 84 ECTS ≥ 90 ECTS ≥ 9 ECTS ≥ 30 ECTS ≥ 18 ECTS	1-2 metai. Mažiausiai 4 metai aukštojo mokslo studijų; mažiausiai 240 ECTS kreditų	Valstybinis egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą	AM	Magistro programa, darbas īgytos kvalifikācijas sritīje
LV	Profesionālās augstākās izglītības diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms	<i>Bakalaura diploms (Bakalauro diplomas), Profesionālā bakalaura diploms arba antrojo laipsnio profesinio aukštojo mokslo diplomas</i>	Teoriniai dalykai Praktika Baigiamasis egzaminas (įskaitant baigiamąjį darbą)	≥ 6 ECTS ≥ 30 ECTS ≥ 15 ECTS	Bent 1 metai. Bendra aukštojo mokslo studijų trukmė – bent 4 metai; mažiausiai 60 ECTS kreditų	Valstybės egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą	AM	Magistro programa, darbas īgytos kvalifikācijas sritīje
LT	Bakalauras arba bakalauras ir profesinė kvalifikacija	<i>Brandos atestatas</i>	Su studijų sritimi susiję dalykai Bendrieji dalykai Pasirenkamieji dalykai iš tos pačios studijų srities ar modulis (-iai) ar dalykas (-ai) iš kitos srities ar bendrieji dalykai, praktika ar laisvai pasirenkami dalykai	≥ 165 ECTS (≥78%), įskaitant praktiką ≥15 ECTS ir ≥12 ECTS baigiamasis darbas (projektas) ir baigiamasis egzaminas (jei taikytina) ≥ 15 ECTS; ≤ 60 ECTS (≤13%)	3.5-4 metai; 210-240 ECTS kreditų	Baigiamasis darbas (projektas) arba baigiamasis darbas (projektas) ir egzaminas (-ai)	Universitetas	Magistro programa, Darbas īgytos kvalifikācijas sritīje

LT	Profesinis bakalauras arba Profesinis bakalauras ir profesinė kvalifikacija	<i>Brandos atestatas</i>	Su studijų sritimi susiję dalykai Bendrieji dalykai Pasirenkamieji dalykai iš tos pačios studijų srities ar modulis (-iai) ar dalykas (-ai) iš kitos srities ar bendrieji dalykai, praktika ar laisvai pasirenkami dalykai	135 ECTS, įskaitant praktiką ≥30 ECTS, baigiamąjį darbą (projektą) ir baigiamąjį egzaminą (jei taikytina) – 9 ECTS ≥ 15 ECTS nuo 30 iki 60 ECTS	3-4 metai; 180-210 ECTS kreditų	Baigiamasis darbas (projektas) Arba baigiamasis darbas (projektas) ir egzaminas (-ai)	Kolegija	Magistro programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
7 EKS lygmens kvalifikacijos								
EE	Magister (Magistras)	<i>Bakalaureus</i> arba <i>Rakenduskõrghariduse diplom</i>	Teoriniai, specialybės ir pasirenkamieji dalykai Praktika Baigiamasis egzaminas arba baigiamasis darbas	≥ 15 ECTS	1-2 metai (kartu su pirmosios pakopos studijomis ne mažiau nei 5 metai); 60-120 ECTS kreditų (kartu su pirmosios pakopos studijomis ne mažiau nei 300 ECTS kreditų)	Baigiamasis egzaminas arba Magistro baigiamasis darbas	Universitetas, profesinė AM	Doktorantūros programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
EE	Arstikraad (Medicinos magistro kvalifikacinis laipsnis) Hambaarstikraad (Odontologijos magistro kvalifikacinis laipsnis) Farmaatsiamagister (Farmacijos magistras) Loomaarstikraad (Veterinarijos magistro kvalifikacinis laipsnis) Arhitektuurimagister (Architektūros magistras)	<i>Gümnaasiumi lõputunnistus</i> arba atitinkama kvalifikacija	Teoriniai, specialybės, pasirenkamieji dalykai Praktika Baigiamasis egzaminas (arba baigiamasis darbas <i>Hambaarstikraad; Farmaatsia-magister and Haridusteaduse magister programoms)</i> <i>Baigiamasis darbas (Arhitektuurimagister ir</i>	≥ 5 ECTS ≥ 15 ECTS	5-6 metai (ilgojo ciklo programos); 300-360 ECTS kreditų	Baigiamasis egzaminas arba baigiamasis darbas	Universitetas	Doktorantūros programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje

	Tehnikateaduse magister (Inžinerijos magistras) Haridusteaduse magister (Edukologijos magistras)		<i>Tehnikateaduse magister programoms)</i>					
LV	Maģistra diploms	<i>Bakalaura diploms, Profesionalā bakalaura diploms</i> arba antrojo laipsnio profesinio aukštojo mokslo diplomas	Privalomi teoriniai dalykai Iš viso 60 ECTS Iš viso 120 ECTS Baigiamasis darbas	≥ 18 ECTS ≥ 36 ECTS ≥ 30 ECTS	1-2 metai nuolatinių studijų; bent 60 ECTS kreditų. Bendra nuolatinių studijų trukmė bent 5 metai	Valstybės egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą	AM	Doktorantūros programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
LV	Profesionalā maģistra diploms un augstākās profesionalās kvalifikācijas diploms	<i>Bakalaura diploms, Profesionalā bakalaura diploms</i> arba antrojo laipsnio profesinio aukštojo mokslo diplomas (po bent 4 metų trukmės nuolatinių studijų)	Specialybės profesiniai dalykai Moksliniai dalykai Praktika Bakalauro programos baigusiems asmenims Profesinio bakalauro programos baigusiems asmenims Baigiamasis darbas	≥ 7.5 ECTS ≥ 4,5 ECTS ≥ 39 ECTS ≥ 9 ECTS ≥ 30 ECTS	Bent 1 metai; bent 60 ECTS kreditų. Bendra studijų trukmė yra bent 5 metai	Valstybinis egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą	AM	Doktorantūros programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
LV	Profesionalās augstākās izglītības diploms un augstākās profesionalās kvalifikācijas diploms	<i>Atestāts par vispārējo vidējo izglītību</i> arba <i>Diploms par profesionalo vidējo izglītību</i>	Teoriniai dalykai Praktika Baigiamasis darbas	netaikoma	Bent 5 metai; bent 300 ECTS kreditų	Valstybinis egzaminas, įskaitant baigiamąjį darbą (18 ECTS)	AM	Doktorantūros programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje (po medicinos studijų - rezidentūra)
LT	Magistras arba magistras ir profesinė kvalifikacija	<i>Bakalauras</i> arba <i>Profesinis bakalauras</i>	Pagrindiniai studijų srities dalykai; Baigiamasis darbas Pasirenkamieji dalykai iš pateiktų alternatyvų, kurių tikslas yra parengti studentus doktorantūros studijoms (moksliniai tyrimai, meninis darbas) arba praktinės veiklos (profesinė praktika)	≥ 60 ECTS = 30 ECTS ≤ 30 ECTS	1.5-2 metai 90-120 ECTS kreditų	Magistro baigiamasis darbas arba Magistro baigiamasis darbas ir egzaminas (-ai) Menų srityje – meninis projektas ir atitinkamas	Universitetas	Doktorantūros programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje

			arba iš kitų studijų sričių dalykų, jei studijų programa yra tarpdisciplininė, taip pat iš bendrųjų ir laisvai pasirinkamų dalykų			baigiamasis darbas		
LT	Magistras arba Magistras ir profesinė kvalifikacija	<i>Brandos atestatas</i>	Bendrieji dalykai Studijų srities dalykai (įskaitant praktiką ir baigiamąjį darbą); Pasirenkamieji dalykai iš tos pačios studijų srities ar modulis (-iai) ar dalykas (-ai) iš kitos srities ar bendrieji dalykai, praktika ar laisvai pasirenkami dalykai	≥15 ECTS ≥165 ECTS (baigiamasis darbas praktika ≥18 ECTS) (BA) + 60 ECTS (MA), įskaitant baigiamąjį darbą (projektą) arba baigiamieji egzaminai ≥15 ECTS) <60 ECTS	5-6 metai (ilgojo ciklo programos) 300-360 ECTS kreditų (pirmoji studijų dalis - 240 kreditų, kas prilyginama pirmosios pakopos studijoms, ir likusioji dalis – antrajai pakopai	Baigiamasis darbas (projektas) arba baigiamasis darbas (projektas) ir egzaminas (-ai)	Universitetas	Doktorantūros programa, darbas įgytos kvalifikacijos srityje
8 EKS lygmens kvalifikacijos								
EE	Doktor	<i>Magister</i> arba ilgojo ciklo studijų kvalifikacinis laipsnis	(1) Teoriniai, specialybės ir pasirenkamieji dalykai (2) Savarankiškas mokslinis yrimas arba kūrybinis darbas (3) Doktoranto darbas	2) ir 3) ≥ 70%	3-4 metai; 180-240 ECTS kreditų	Doktorantūros baigiamasis darbas	Universitetas	Darbas, mokslinė veikla
LV	Doktora diploms	<i>Maģistra diploms</i> arba <i>Profesionālā maģistra diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms</i>	Netaikoma	Netaikoma	3-4 metai nuolatinių studijų 180 ECTS kreditų	Doktorantūros egzaminai ir baigiamasis darbas (disertacija arba mokslinių straipsnių rinkinys tam	AM	Darbas, mokslinė veikla

						tikra tema arba monografija)		
LT	Mokslų daktaras	<i>Magistras</i>	Egzaminai; Bent 2 straipsniai moksliniuose leidiniuose arba 1 monografija; dalyvavimas tarptautiniuose moksliniuose renginiuose; kiti universiteto nustatyti reikalavimai	≥ 30 ECTS už dėstomus dalykus	4 metai nuolatinių studijų arba 6 metai iššęstinių studijų	Daktaro disertacija ir egzaminai	Universitetas; arba universitetai kartu su mokslinių tyrimų institutais	Darbas, mokslinė veikla
LT	Meno daktaras	<i>Magistras</i>	Dėstomi menų srities dalykai Meninė-kūrybinė praktika Moksliniai tyrimai	≥40 ECTS ≥80 ECTS ≥80 ECTS	4 metai nuolatinių studijų; 240 ECTS kreditų	Meno projektas	Universitetas	Darbas, mokslinė veikla

9. Atveju analizė ir pripažinimo praktika

Siekiant įvertinti aukštojo mokslo kvalifikacijų automatinio pripažinimo tarp Baltijos šalių galimybes, projekto darbo grupė surinko kvalifikacijų pripažinimo pavyzdžius. Pavyzdžiai buvo paimti iš pastarųjų metų, siekiant parodyti panašumus ir skirtumus Baltijos šalių kvalifikacijų pripažinimo praktikoje.

13 lentelė. Atveju analizė ir pripažinimo praktika tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos

Kvalifikaciją pripažįstanti šalis	Kvalifikacijos pavadinimas (<i>originalo kalba</i>)	Kvalifikaciją suteikianti šalis	Kvalifikaciją suteikianti institucija	Atitinkama nacionalinė kvalifikacija	Išduota pažyma arba priimtas sprendimas
5 EKS lygmens kvalifikacijos (kvalifikaciją suteikiančioje šalyje)					
Estija	<i>Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība</i>	Latvija	Koledžas	Nėra atitiktms	Pripažįstama kaip dalinės studijos (pirmosios pakopos studijų dalis)
Lietuva	<i>Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība</i>	Latvija	Koledžas	Nėra atitiktms	Pripažįstama kaip dalinės studijos (pirmosios pakopos studijų dalis)
6 EKS lygmens kvalifikacijos (kvalifikaciją suteikiančioje šalyje)					
Estija	<i>Bakalauris</i>	Latvija	AM	<i>Bakalaureus</i>	Pripažįstama
Estija	<i>Bakalauras</i>	Lietuva	Universitetas	<i>Bakalaureus</i>	Pripažįstama
Estija	<i>Profesionālais bakalauris un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Latvija	AM	<i>Rakenduskõrghariduse diplom</i>	Pripažįstama
Estija	<i>Profesinis bakalauras</i>	Lietuva	Kolegija	<i>Rakenduskõrghariduse diplom</i>	Pripažįstama
Estija	<i>Profesionālā augstākā izglītība un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Latvija	AM	<i>Rakenduskõrghariduse diplom</i>	Pripažįstama
Latvija	<i>Bakalaureus</i>	Estija	Universitetas	<i>Bakalauris</i>	Pripažįstama
Latvija	<i>Bakalauras</i>	Lietuva	Universitetas	<i>Bakalauris</i>	Pripažįstama
Latvija	<i>Profesinis bakalauras</i>	Lietuva	Kolegija	<i>Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība or Bakalauris</i>	Pripažįstama kaip bakalauras po 2015 m. liepos 7d.
Latvija	<i>Rakenduskõrghariduse diplom</i>	Estija	AM Universitetas	<i>Profesionālais bakalauris un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Pripažįstama

Kvalifikāciju pripažņstanti šālis	Kvalifikācijas pavadināmas (<i>originalo kalba</i>)	Kvalifikāciju suteikianti šālis	Kvalifikāciju suteikianti institūcija	Atitinkāma nacionālā kvalifikācija	Išduota paņyāma arā priimtas sprendimas
Lietuva	<i>Bakalaureus</i>	Estija	AM	<i>Bakalauras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Bakalauras</i>	Latvija	AM	<i>Bakalauras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Profesionālais bakalauras un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Latvija	AM	<i>Profesinis bakalauras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Rakenduskōrghariduse diplom</i>	Estija	AM	<i>Profesinis bakalauras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Profesionālā augstākā izglitība un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Latvija	AM	<i>Profesinis bakalauras, bet galutinis sprendimas priklausō nuo studijū programos</i>	Pripaņņstāma individualiai
7 EKS lygmens kvalifikācijas (kvalifikāciju suteikiančioje šalyje)					
Estija	<i>Maģistras</i>	Latvija	AM	<i>Magister</i>	Pripaņņstāma
Estija	<i>Magistras</i>	Lietuva	Universitetas	<i>Magister</i>	Pripaņņstāma
Estija	<i>Profesionālais maģistras un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Latvija	AM	<i>Magister</i>	Pripaņņstāma
Latvija	<i>Magister</i>	Estija	Universitetas	<i>Maģistras</i>	Pripaņņstāma
Latvija	<i>Magistras</i>	Lietuva	Universitetas	<i>Maģistras</i>	Pripaņņstāma
Latvija	<i>Magistras</i>	Lietuva	Universitetas	<i>Profesionālais maģistras un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Pripaņņstāma
Latvija	<i>Arstikraad Hambaarstikraad Farmaatsiamagister Loomaarstikraad Arhitektuurimagister Tehnikateaduste magister Haridusteaduse magister</i>	Estija	AM	<i>Maģistras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Magister</i>	Estija	AM	<i>Magistras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Maģistras</i>	Latvija	AM	<i>Magistras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Profesionālais maģistras un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Latvija	AM	<i>Magistras</i>	Pripaņņstāma
Lietuva	<i>Arstikraad Hambaarstikraad</i>	Estija	AM	<i>Magistras</i>	Pripaņņstāma

Kvalifikaciją pripažįstanti šalis	Kvalifikacijos pavadinimas (<i>originalo kalba</i>)	Kvalifikaciją suteikianti šalis	Kvalifikaciją suteikianti institucija	Atitinkama nacionalinė kvalifikacija	Išduota pažyma arba priimtas sprendimas
	<i>Farmaatsiamagister Loomaarstikraad Arhitektuurimagister Tehnikateaduste magister Haridusteaduse magister</i>				
Lietuva	<i>Profesionalā augstākā izglītība un augstākā profesionālā kvalifikācija</i>	Latvija	AM	Laipsnio neteikiančios studijos arba magistras, priklausomai nuo studijų programos	Pripažįstama individualiai
8 EKS lygmens kvalifikacijos (kvalifikaciją teikiančioje šalyje)					
Estija	<i>Doktors</i>	Latvija	AM	<i>Doktor</i>	Pripažįstama
Estija	<i>Mokslo daktaras</i>	Lietuva	Universitetas arba universitetas kartu su mokslinių tyrimų institutais	<i>Doktor</i>	Pripažįstama
Estija	<i>Meno daktaras</i>	Lietuva	Universitetas	<i>Doktor</i>	Pripažįstama
Latvija	<i>Doktor</i>	Estija	Universitetas	<i>Doktors</i>	Pripažįstama
Latvija	<i>Mokslo daktaras</i>	Lietuva	Universitetas arba universitetas kartu su mokslinių tyrimų institutais	<i>Doktors</i>	Pripažįstama
Latvija	<i>Meno daktaras</i>	Lietuva	Universitetas	<i>Doktors</i>	Pripažįstama
Lietuva	<i>Doktor</i>	Estija	Universitetas	<i>Daktaras</i>	Pripažįstama
Lietuva	<i>Doktors</i>	Latvija	AM	<i>Daktaras</i>	Pripažįstama

Probleminiai kvalifikacijų pripažinimo atvejai iš ankstesnės Baltijos ENIC/NARIC centrų patirties

Pripažinimo praktikos analizė parodė, kad nepaisant panašumų tarp Baltijos šalių aukštojo mokslo sistemų, kai kurių kvalifikacijų pripažinimas yra sudėtingas dėl nustatytų esminių skirtumų.

Siekiant išanalizuoti automatinio pripažinimo įgyvendinimo galimybes, Baltijos ENIC/NARIC centrai peržiūrėjo anksčiau vertintų kitose Baltijos šalyse išduotų kvalifikacijų atvejus. Nors daugeliu atvejų pilnas kvalifikacijų pripažinimas nebuvo problemiškas, kai kurios kvalifikacijos pareikalavo papildomos analizės dėl tam tikrų skirtumų švietimo sistemose ir teisės aktuose. Problemiškų atvejų aprašymas pagal šalis pateiktas žemiau.

Latvijoje suteikiamos kvalifikacijos

Estija ir Lietuva:

Formalios teisės, teikiamos Profesionālās augstākās izglītības diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms, kuris yra antrojo laipsnio profesinio aukštojo mokslo programa, nėra aiškiai suformuluotos. Neaišku, ar visi šie diplomai teikia teisę stoti į magistro programą Latvijoje. Jeigu yra išimčių, panašios išimtys turėtų būti daromos Estijoje ir Latvijoje.

Be to, remiantis Latvijos diplomo priedėlyje teikiama informacija, kai kurios antrojo laipsnio profesinio aukštojo mokslo programos teikia teisę stoti į magistro programą tik tuo atveju, jei yra baigta privaloma bakalauro programos dalis. Tačiau išduodami diplomai neteikia pakankamai informacijos ar studijų metu buvo baigta bakalauro programos dalis.

Lietuvoje suteikiamos kvalifikacijos

Estija ir Latvija:

Profesinio bakalauro kvalifikacija, priklausanti 6 EKS lygmeniui, neteikė tiesioginės teisės stoti į magistro programą Lietuvoje iki 2015 m. liepos. Kitose šalyse šis laipsnis buvo pripažįstamas kaip aukštojo mokslo kvalifikacija darbo rinkai ar kitiems tikslams, kur, remiantis teisės aktais, reikalinga aukštojo mokslo kvalifikacija. Tačiau kai Estijos teisės aktuose reikalaujama tam tikros kvalifikacijos arba atitinkamo aukštojo mokslo laipsnio, suteikto užsienyje, profesinis bakalauras nėra tinkamas.

Iki 2015 m. rugpjūčio išduotas Profesinio bakalauro diplomas Latvijoje galėtų būti pripažįstamas kaip *Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms* (trumpojo ciklo studijos, 5 EKS lygmuo) arba *Bakalaura diploms* (pirmosios pakopos studijų kvalifikacija, 6 EKS lygmuo), priklausomai nuo surinktų ECTS kreditų ir profilio.

10. Automatinio pripažinimo įvykdomumo, sąlygų ir formų analizė

Automatinis pripažinimas yra gana sudėtinga sąvoka pripažinimo praktikoje. Iki šiol, automatinis pripažinimas nebuvo aptariamas ir analizuojamas Baltijos šalyse. Siekiant įvertinti tokio tipo pripažinimą, projekto veiklos grupė atliko potencialių stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių, su kuriomis gali susidurti suinteresuotosios šalys įgyvendindamos automatinio pripažinimo praktiką, analizę.

Analizė atlikta pagal dabartinę situaciją: kokie privalumai ir trūkumai pastebimi dabartinėje pripažinimo praktikoje. Pažymėtina, kad gali kilti naujų iššūkių žengiant dar vieną žingsnį automatinio pripažinimo link.

Automatinis pripažinimas būtų taikomas tik ataskaitoje pateikiamoms dabartinėms kvalifikacijoms. Ši ataskaita galėtų būti naudojama kaip anksčiau įgytų kvalifikacijų pripažinimo vadovas, bet tai šalys gali daryti savo nuožiūra.

14 lentelė. Automatinio pripažinimo SSGG analizė

Automatinio pripažinimo stiprybės	Automatinio pripažinimo silpnybės
<ul style="list-style-type: none"> • Bendras Baltijos šalių švietimo sistemų istorinis kontekstas • Panašus Bolonijos proceso priemonių įgyvendinimo progresas ir aplinkybės, pvz. ECTS, NKS, kokybės užtikrinimas, DP • Panaši nacionalinių kvalifikacijų sandarų struktūra ir funkcijos • Studentų ir darbo jėgos mobilumas tarp Baltijos šalių • Bendros Baltijos šalių švietimo erdvės sukūrimo teisinis pagrindas – pasirašyti susitarimai: susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl bendros švietimo erdvės aukštajame moksle sukūrimo Baltijos šalyse (2000 m. gruodžio 8 d.); susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl išsimokslinimo kvalifikacijų akademinio pripažinimo Baltijos šalių švietimo erdvėje (2000 m. vasario 18 d.); susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl bendros švietimo erdvės sukūrimo bendrojo aukštesniojo ugdymo ir profesinio ugdymo (iki aukštojo mokslo lygmens) Baltijos šalyse (2001 m. liepos 16 d.) • Ilgametė kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo patirtis tarp Baltijos šalių • Išsamūs informacijos šaltiniai apie aukštojo mokslo sistemas • Nusistovėjusios aukštojo mokslo sistemos • Glaudus bendradarbiavimas tarp ENIC/NARIC centrų ir lengva prieiga prie informacijos 	<ul style="list-style-type: none"> • Palaipsniui įgyvendinti įvairūs pokyčiai lėmė kai kuriuos skirtumus švietimo sistemose • Skirtingas nacionalinių ENIC/NARIC centrų išduodamų pažymų teisinis statusas • Žinių ir patirties apie automatinį pripažinimą trūkumas • Kai kurios kvalifikacijos vis dar skiriasi nuo įprastos EAME struktūros • Terminas „automatinis pripažinimas“ yra vis dar neaiškus kiekvienai kompetentingai pripažinimo institucijai, todėl lieka vietos interpretacijoms • Skirtinga pripažinimo praktika trejose šalyse • Skirtingi pripažinimo kriterijų aiškinimo metodai • Automatinis pripažinimas apima sprendimus sistemos lygmeniu: tais atvejais, kai turėtų būti nustatomas konkrečių studijų programų rezultatų palyginamumas (pvz. priėmimui į kitą studijų pakopą arba teisės atlikti profesinę praktiką įgijimui), kompetentingos institucijos turi atlikti atskirą vertinimą
Automatinio pripažinimo galimybės	Automatinio pripažinimo grėsmės
<ul style="list-style-type: none"> • Europos aukštojo mokslo iniciatyvos, palengvinančios studijų programų atitiktį tarp ES šalių • Visos Baltijos šalys ratifikavo ir pasirašė Lisabonos pripažinimo konvenciją • Politinė valia skatinti bendradarbiavimą švietimo srityje tarp Baltijos šalių • Glaudus bendradarbiavimas tarp Baltijos šalių kitose ekonomikos srityse • Esamos bendros veiklos ir skirtingos bendradarbiavimo formos tarp aukštųjų mokyklų regione 	<ul style="list-style-type: none"> • Trūksta teisinių norminių dokumentų, susijusių su automatinio pripažinimu • Dėl tam tikrų priežasčių, automatinis pripažinimas gali nebūti integruotas į nacionalinius teisės aktus po projekto pabaigos • Teisės aktų pakeitimai yra ilgas procesas ir/arba sunkiai pasiekiamas • Trūksta visuomenės informavimo apie automatinio pripažinimo procedūras • Skirtingi Bolonijos priemonių įgyvendinimo lygiai

<ul style="list-style-type: none"> • Europoje yra automatinio pripažinimo pavyzdžių ir patirties • Tolimesnis bendrų Bolonijos priemonių, užtikrinančių kokybę ir suderinamumą, įgyvendinimas • Didėjantis mobilumas tarp Baltijos šalių 	<ul style="list-style-type: none"> • Pokyčius, susijusius su automatiniu pripažinimu, gali paveikti pokyčiai nacionalinėse švietimo sistemose, dėl kurių reikėtų peržiūrėti kvalifikacijų palyginamumo lentelę • Aukštojo mokslo teikėjų veikla, kuri nėra suderinta su nacionaliniais teisės aktais • Skeptiškas akademinės bendruomenės ir pripažinimo institucijų požiūris į automatinio pripažinimo sąvoką • Automatinio pripažinimo procedūrų įgyvendinimas pareikalaus mentaliteto pokyčių dėl būtino didesnio pasitikėjimo ir atvirumo • Automatinio pripažinimo įgyvendinimas apima kvalifikacijų turėtojų lūkesčių, susijusių su įsidarbinimu ir/arba tolimesnėmis studijomis, valdymą, nes gali reikėti įvykdyti papildomus reikalavimus
---	---

Kalbant apie automatinį pripažinimą, turėtų būti atsižvelgta į šiuos **bendrus pastebėjimus**:

- Automatinis pripažinimas yra susijęs tik su dabartinėje sistemoje teikiamomis kvalifikacijomis: tuo atveju, jei Baltijos šalyse būtų įvestas automatinis pripažinimas, reikėtų kreipti dėmesį tik į kvalifikacijas, suteiktas dabartinėje švietimo sistemoje;
- Mokymosi (studijų) rezultatais paremtos kvalifikacijos – mokymosi (studijų) rezultatų naudojimas skatina kvalifikacijų skaidrumą ir jų palyginamumą; tokiu būdu skatinamas pasitikėjimas tarp nacionalinių švietimo sistemų;
- ECTS kreditais paremtos studijų programos arba palyginamos kreditų sistemos apima darbo krūvį ir pasiektus mokymosi (studijų) rezultatus; į šį aspektą yra atsižvelgiama kvalifikacijos pripažinimo procese, nes kai kuriais atvejais studijų trukmė gali tapti vienu iš esminių skirtumų; todėl, siekiant automatinio pripažinimo, kvalifikacijoms turėtų būti apibrėžiamas aiškus ECTS kreditų kiekis;
- Sudaryta ir įgyvendinama NKS, kuri yra susieta su EKS – kvalifikacijai suteiktas NKS/EKS lygmuo teikia papildomą informaciją kvalifikacijų vertintojams ir gali teikti informaciją apie kvalifikacijas, tinkančias automatiniam pripažinimui;
- Kokybės užtikrinimas – tiek vidiniai, tiek išoriniai aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo mechanizmai yra paremti pasitikėjimu suteikiamomis kvalifikacijomis, nes šie mechanizmai apima visas kvalifikacijas; ESG atspindi bendrą požiūrį į kokybės užtikrinimą, o ESG įgyvendinimas sukuria pagrindą pasitikėjimui;
- Kvalifikacijų turėtojams suteiktos oficialios akademinės teisės – šis aspektas turėtų būti aiškiai suformuluotas, siekiant vykdyti automatinį pripažinimą ir išvengti tam tikrų pripažinimo tvarkos interpretacijų;
- Aiškios nuostatos dėl kvalifikacijų, kurios galėtų būti automatiškai pripažįstamos – siekiant išvengti bet kokio neteisingo automatinio pripažinimo tvarkos interpretavimo, turėtų būti pateikiamos tikslios instrukcijos dėl automatiškai pripažįstamų kvalifikacijų ir jų komponentų.

Siekiant įvesti automatinį pripažinimą, turėtų būti atsižvelgta į kai kurias išankstines sąlygas ir kliūtis.

Būtinės išankstinės sąlygos automatiniam pripažinimui:

- Automatiškai pripažįstamos kvalifikacijos yra visiškai pripažįstamos tame pačiame lygmenyje visose trijose šalyse;
- Tarp šalių nėra jokių esminių skirtumų, kalbant apie bendruosius automatinio pripažinimo principus, taikomus visoms situacijoms (ne pavieniems atvejams);
- Tokia pati automatinio pripažinimo įgyvendinimo tvarka turi būti užtikrinta trijose Baltijos šalyse, atsižvelgiant į statusą, teisinius padarinius, informacijos teikimą, procedūras ir t.t.
- Automatiškai pripažįstamų kvalifikacijų elementai turėtų būti palyginami ir be esminių skirtumų;
- Turi būti užtikrintas bendras supratimas tarp Baltijos šalių dėl automatinio pripažinimo principų;
- Automatinio pripažinimo tvarka ir praktika turi atitikti teisės aktus visose trijose šalyse arba turi būti pasiūlytos teisės aktų pataisos;

- Automatinio pripažinimo taikymo sritis turėtų apsiriboti bendrųjų reikalavimų atitikimu; specifinių reikalavimų įvykdymas turėtų priklausyti nuo individualių AM ir/ar darbdavių sprendimų. Tai turėtų būti akcentuojama ir aiškiai išdėstoma, siekiant įsitikinti, kad nėra jokių nepagrįstų lūkesčių.

Kliūtys automatiniam pripažinimui:

- Iki 2015 m. liepos, Lietuvoje suteikiamas profesinio bakalauro laipsnis nedavė tiesioginės teisės stoti į magistro studijų programas ir gali būti nepripažįstamas Latvijoje kaip pirmosios pakopos studijų laipsnis (6 EKS lygmuo), kuris teikia teisę stoti į antrosios pakopos studijų programas (7 EKS lygmuo);
- Gali atsirasti teisiųjų kliūčių jei pripažinimo kriterijai yra reglamentuojami nacionaliniu lygmeniu ir nėra jokių išimčių automatinio pripažinimo atveju;
- Gali būti sunku palyginti kvalifikacijas už Bolonijos B+M+D laipsnių struktūros ribų; pavyzdžiui, laipsnio neteikiančių kvalifikacijų profilis ir tolimesnis akademinis pripažinimas Latvijoje ne visada yra aiškus ir/arba atrodo priklausomas nuo studijų programos struktūros ir trukmės;
- Nacionalinių švietimo sistemų ir kvalifikacijų struktūros raida ir/ar pokyčiai, tokie kaip naujų kvalifikacijų atsiradimas, gali daryti įtaką kvalifikacijų palyginamumui;
- Kai kurioms automatinio pripažinimo formoms gali prireikti esminių pakeitimų teisės aktuose, o tai gali būti ilgas ir sudėtingas procesas.

Iki šiol, automatinis pripažinimas nėra teisiškai įtvirtintas; remiantis SSGG analize, Baltijos šalims trūksta praktinio automatinio pripažinimo įgyvendinimo patirties. Prieš vykdant bet kokius pokyčius teisės aktuose, Baltijos šalys turėtų aptarti ir susitarti dėl **galimų automatinio pripažinimo formų ir procedūrų**.

Automatinis pripažinimas reikštų, kad nacionalinių ENIC/NARIC centrų tinklapiai, kurie yra prieinami AMI, darbdaviams ir kitoms suinteresuotoms šalims, talpintų informaciją apie atitinkančias kvalifikacijas Baltijos šalyse. AM neprašytų pateikti nacionalinių ENIC/NARIC centrų išduotų pažymų. Kvalifikacijų vertinimo metu, nereikėtų ieškoti esminių skirtumų tarp kvalifikacijų. Nebūtų jokio reikalo vertinti studijų programos turinį ir kitus kriterijus.

Kvalifikacijos galėtų būti svarstomos automatiniam pripažinimui pilnai arba iš dalies:

1. Pilnai įgyvendinamas automatinis pripažinimas pagal tvarką ir priimamus sprendimus:
 - Pašalinamos visos su pripažinimu susijusios procedūros (asmuo nėra prašomas kreiptis į ENIC/NARIC centrą dėl kvalifikacijos įvertinimo);
 - Neišduodama pažyma;
 - Šalys, dalyvaujančios kvalifikacijos pripažinime, vadovaujasi oficialiai patvirtinta kvalifikacijų palyginamumo lentele.
2. Iš dalies įgyvendinamas automatinis pripažinimas pagal tvarką; pilnai įgyvendinamas pagal priimamus sprendimus:
 - Pilnas automatinis pripažinimas pagal priimamus sprendimus, supaprastinta tvarka patikrinant tam tikrus žemiau nurodytus aspektus;
 - Išduodama informacinė pažyma – pažymos teisinis statusas priklauso nuo nacionalinės situacijos;
 - Šalys, dalyvaujančios kvalifikacijos pripažinime, vadovaujasi oficialiai patvirtinta kvalifikacijų palyginamumo lentele.

Supaprastintos pripažinimo tvarkos metu tikrinami aspektai:

 - Kvalifikaciją suteikusios švietimo institucijos statusas;
 - Studijų programos statusas;
 - Kvalifikacijos autentiškumas (turėtų būti imtasi tinkamų priemonių siekiant patikrinti kvalifikacijos autentiškumą);
 - Ar kvalifikacija yra automatiškai pripažįstama.
3. Iš dalies įgyvendinamas automatinis pripažinimas tiek pagal tvarką, tiek pagal priimamus sprendimus:
 - Supaprastinta tvarka;

- Išduodama pažyma;
- Šalys, dalyvaujančios kvalifikacijos pripažinime, vadovaujasi oficialiai patvirtinta kvalifikacijų palyginamumo lentele.

Pagal šį projektą, pirmajame arba antrajame variante pateikiamos tinkamiausios automatinio pripažinimo formos ir procedūros. Turėtų būti surengta diskusija dėl administracinių kliūčių automatiniam pripažinimui pašalinimo.

Automatīnām pripažinībai tinkamas kvalifikācijas

Atsižvelgdama ī ataskaitos rengimo metu vykusias diskusijas, projekto darbo grupē paruošē automatīnām pripažinībai tinkamū kvalifikacijū sarašā. Dēl kai kuriū nacionaliniū skirtumū, buvo suformuluotos tam tikros automatīno pripažinīmo išlygos, siekiant atitikti Baltijos šaliū nacionaliniū teisēs aktu nuostatas.

15 lentelē. Automatīnām pripažinībai tinkamas kvalifikācijas Baltijos šalyse

	Estija	Latvija	Lietuva	Pastabos
Teisē ī aukštāji mokslā teikiančios kvalifikācijas (4 EKS lygmuo)	<i>Gūmnaasiumi lōputunnistus</i> <i>Kutsekeshkariduse lōputunnistus</i>	<i>Atestāts par vispārējo vidējo izglītību</i> <i>Diploms par profesionālo vidējo izglītību</i>	<i>Brandos atestatas</i>	Išlygos netaikomas
Pirmosios pakopos studijos (6 EKS lygmuo)	<i>Bakalaureus</i> <i>Rakenduskōrghariduse diplom</i>	<i>Bakalaura diploms</i> <i>Profesionālā bakalaura diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms</i>	<i>Bakalauras / Bakalauras ir profesinē kvalifikacija</i> <i>Profesinis bakalauras / Profesinis bakalauras ir profesinē kvalifikacija</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Latvijojē, automatīnis pripažinīmas Lietuvojē īgytam profesiniam bakalaurai taikomas kvalifikacijoms, suteiktoms po 2015 m. liepos 7d. • Kvalifikācijas turētū teikti tiesioginē teisē ī magistro studijas
Antrosios pakopos studijos (7 EKS lygmuo)	<i>Magister</i> <i>Arstikraad (Medicinos laipsnis)</i> <i>Hambaarstikraad (Odontologijos laipsnis)</i> <i>Farmaatsiamagister (Farmacijos magistro laipsnis)</i> <i>Loomaarstikraad (Veterinarijos laipsnis)</i> <i>Arhitektuurimagister (Architektūros magistras)</i> <i>Tehnikateaduse magister (Inžinerijos magistras)</i> <i>Haridusteaduse magister (Edukologijos magistras)</i>	<i>Maģistra diploms</i> <i>Profesionālā maģistra diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms</i> <i>Profesionālās augstākās izglītības diploms un augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms</i>	<i>Magistras / Magistras ir profesinē kvalifikacija</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Nominali aukštōjo mokslo studijū trukmē Latvijojē turētū būti bent 5 metai tam, kad būtū suteiktas magistro laipsnis⁵ • Kvalifikacija turētū teikti tiesioginē teisē ī doktorantūros studijas
Trečiosios pakopos studijos (8 EKS lygmuo)	<i>Doktor</i>	<i>Doktora diploms</i>	<i>Mokslū daktaras</i> <i>Meno daktaras</i>	Išlygos netaikomas

⁵ Aukštōjo mokslo institucijū įstatymas, 1995, 57 straipsnis, 1-2 dalys.

Išvados

Šiame tyrime buvo nagrinėjamos švietimo sistemos, teisės aktai, susiję su kvalifikacijų pripažinimu, ir Bolonijos proceso priemonių (NKS, ECTS, DP, kokybės užtikrinimas, mokymosi (studijų) rezultatai) įgyvendinimas Baltijos šalyse.

Remiantis dabartinių Estijos, Latvijos ir Lietuvos švietimo sistemų analize, automatinio pripažinimo įgyvendinimas turi didelį potencialą.

Visų trijų šalių teisės aktų ir pripažinimo praktikos analizė rodo, kad yra tvirtas teisinis pagrindas dėl bendros Baltijos šalių švietimo erdvės sukūrimo – pasirašyti susitarimai: susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl bendros Baltijos šalių švietimo erdvės aukštajame moksle sukūrimo (2000 m. gruodžio 8 s.); susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl kvalifikacijų akademinio pripažinimo Baltijos šalių švietimo erdvėje (2000 m. vasario 18 d.); susitarimas tarp Latvijos, Estijos ir Lietuvos vyriausybių dėl bendros Baltijos šalių švietimo sistemos bendrajame aukštesniajame ugdyme ir profesiniame (iki aukštojo mokslo lygmens) ugdyme sukūrimo (2001 m. liepos 16 d.).

Visose trijose Baltijos šalyse kvalifikacijų pripažinimas yra reglamentuojamas nacionaliniu lygmeniu atitinkamų įstatymų arba žemesnio lygio teisės aktų. Šie teisės aktai perkelia pagrindinius Lisabonos pripažinimo konvencijos (kaip tarptautinės sutarties) principus, jos papildomus dokumentus (priimtus Lisabonos pripažinimo konvencijos komiteto) ir Europos pripažinimo erdvės vadovo (patvirtinto švietimo ministrų) nuostatus į nacionalinę teisę.

Remiantis tyrimo rezultatais, Bolonijos proceso priemonių (NKS, ECTS, DP, kokybės užtikrinimas, mokymosi (studijų) rezultatai) įgyvendinimas rodo panašias sąlygas ir progresą Baltijos šalyse.

Estijos, Lietuvos ir Latvijos kvalifikacijų sandarų palyginimas rodo, kad trys šalys sukūrė mokymosi (studijų) rezultatais paremtas nacionalines kvalifikacijų sandaras, turinčias panašią struktūrą ir vienodą lygmenų skaičių (8) ir susiejo jas su EKS.

Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema yra pilnai įgyvendinama Estijoje ir Lietuvoje, o Latvijoje vis dar naudojama nacionalinė kreditų sistema, suderinama su ECTS (perskaičiuojant į ECTS kreditus, Latvijos nacionaliniai kreditai turi būti padauginti iš 1.5).

Diplomo priedėlis, išduodamas pagal Europos Komisijos, Europos Tarybos ir UNESCO/CEPES sukurtą modelį, yra privalomas visoms 6-7 EKS lygmens aukštojo mokslo kvalifikacijoms Baltijos šalyse. Diplomo priedėlis yra privalomas 8 EKS lygmens kvalifikacijoms Latvijoje ir Estijoje, bet ne Lietuvoje.

Aukštosios mokyklos įgyvendina vidinį kokybės užtikrinimą pagal ESG gairių 1 dalį, o kokybės užtikrinimo agentūros įgyvendina išorinį kokybės užtikrinimą pagal ESG gairių 2 ir 3 dalis. Tai sukuria pagrindą pasitikėjimui visose trijose šalyse išduodamoms kvalifikacijoms.

Studijų programos ir kvalifikaciniai laipsniai visose trijose Baltijos šalyse yra paremti mokymosi (studijų) rezultatais.

Išvados apie automatinį pripažinimą

Tyrime buvo nagrinėjamos aukštojo mokslo kvalifikacijos ir kvalifikacijos, teikiančios teisę į aukštąjį mokslą, kurios yra išduodamos dabartinėje Baltijos šalių švietimo sistemoje, bet ne prieš Bolonijos procesą suteiktos kvalifikacijos.

Siekiant įteisinti automatinio pripažinimo procedūras ir praktiką, projekto darbo grupė parengė Baltijos šalių švietimo ministrams pasiūlymą dėl būtinų priemonių ir žingsnių, susijusių su Baltijos šalių aukštojo mokslo kvalifikacijų ir kvalifikacijų, teikiančių teisę į aukštąjį mokslą, pripažinimu. Buvo atlikta susitarimo tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybių dėl kvalifikacijų akademinio pripažinimo Baltijos šalių švietimo erdvėje (pasirašytas 2000 m.) analizė ir parengti pasiūlymai atitinkamoms nacionalinėms valdžios institucijoms dėl susitarimo peržiūrėjimo, atsižvelgiant į automatinio kvalifikacijų pripažinimo galimybes tarp trijų Baltijos šalių.

Turėtų būti surengta diskusija, ar, pradėjus įgyvendinti automatinį pripažinimą tarp Baltijos šalių, reikėtų orientuotis į kvalifikacijas, suteiktas priėmus teisinius sprendimus dėl automatinio pripažinimo (pvz. naujas ar pakeistas susitarimas tarp Baltijos šalių).

Automatiniam pripažinimui tinkamos kvalifikacijos turėtų būti suteiktos dabartinėje kvalifikacijų sandaroje, paremtoje Bolonijos proceso priemonių įgyvendinimu.

Siekiant užtikrinti skaidrumą, kvalifikacijos turėtų būti išduodamos su diplomo priedėliu, teikiančiu šią informaciją:

- Darbo krūvis ECTS kreditais: siekiant automatinio pripažinimo, visose kvalifikacijose turėtų būti aiškiai nurodytas ECTS kreditų skaičius;
- Kvalifikacijos lygis ir funkcija;
- Kvalifikaciją suteikusios institucijos statusas;
- Mokymosi (studijų) rezultatai (jei yra) – mokymosi (studijų) rezultatų naudojimas didina kvalifikacijų skaidrumą, tuo pačiu užtikrinant jų palyginamumą ir skatinant pasitikėjimą tarp įvairių nacionalinių švietimo sistemų;
- Nuorodos į papildomus informacijos šaltinius.
- Tuo atveju, jei aukščiau minėta informacija nėra pateikiama diplomo priedėlyje arba nėra aiškiai nurodyta, Baltijos šalių ENIC/NARIC centrai turėtų pateikti nuorodas į atitinkamą informaciją savo interneto svetainėse.
- Automatiniam pripažinimui tinkamos kvalifikacijos turi būti pilnai pripažįstamos tame pačiame lygmenyje visose trijose šalyse.
- Kvalifikacijų turėtojams teikiamos oficialios akademinės teisės turėtų būti aiškiai suformuluotos siekiant įgyvendinti automatinių pripažinimų ir išvengti skirtingų pripažinimo tvarkos interpretacijų.
- Trijose Baltijos šalyse turi būti užtikrintas vienodas automatinio pripažinimo procedūrų įgyvendinimas pagal statusą, teisinius padarinius, informacijos teikimą, tvarką ir t.t.
- Užtikrinamas bendras automatinio pripažinimo principų supratimas tarp Baltijos šalių.
- Automatinio pripažinimo procedūros ir praktika turi atitikti teisės aktus visose trijose šalyse. Baltijos šalių ENIC/NARIC centrai turėtų palengvinti tinkamą automatinio pripažinimo įgyvendinimą teikdami informaciją ir konsultacijas.
- Automatinio pripažinimo taikymo sritis turėtų apsiriboti atitikimu bendriems reikalavimams; specialių reikalavimų įvykdymas turėtų priklausyti nuo AM ir/ar darbdavių sprendimų. Tai turėtų būti akcentuojama ir aiškiai komunikuojama, kad kvalifikacijų turėtojai neturėtų jokių nepagrįstų lūkesčių.

Bibliografija

1. EHEA Pathfinder Group on Automatic Recognition (2014). Report by the EHEA Pathfinder Group on Automatic Recognition to present to Ministers of the European Area of Higher Education for the Bologna Ministerial Conference 14-15.05.2015 Yerevan, Armenia. http://www.ehea.info/Uploads/SubmittedFiles/12_2014/154205.pdf
2. Estijos Republikos parlamentas (1992). Eesti Vabariigi haridusseadus.
3. Estijos Republikos parlamentas (1995). Ülikooliseadus.
4. Estijos Republikos parlamentas (1998). Rakenduskõrgkooli seadus.
5. Estijos Republikos Vyriausybė (2003). Diplomi ja akadeemilise õiendi statuut ja vormid. Vastu võetud 12.03.2003 nr 76
6. Estijos Republikos Vyriausybė (2006). „Välisriigi haridust tõendavate dokumentide hindamise ja akadeemilise tunnustamise ning välisriigi haridussüsteemis antud kvalifikatsiooni nimetuse kasutamise tingimused ja kord“. A määrus nr.. 89
7. Estijos Republikos Vyriausybė (2008). „Kõrgharidusstandard“. A määruse nr. 178
8. Estonian Qualifications Authority (2012). Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework. https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/EE_EQF_report_en.pdf
9. European Association for Quality Assurance in Higher Education (2005). Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf
10. Išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, vertinimo metodika, patvirtinta Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus 2012 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. V-48.
11. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (2012). Referencing the Lithuanian Qualifications Framework to the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and the Qualifications Framework for the European Higher Education Area. National Report 2012. https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/LTQF_EQF_report_ENG
12. Latvijos Republikos parlamentas (1995c). Augstskolu likums (paskutinį kartą keistas 2013 m. rugsėjo 12 d.). <http://likumi.lv/doc.php?id=37967>
13. Latvijos Republikos parlamentas (1998). Izglītības likums (paskutinį kartą taisytas 2013 m. liepos 9 d.). <http://likumi.lv/doc.php?id=50759>
14. Latvijos Republikos parlamentas (1999a). Profesionālās izglītības likums (paskutinį kartą taisytas 2012 m. lapkričio 15 d.). <http://likumi.lv/doc.php?id=20244>
15. Latvijos Republikos parlamentas (2001b). Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu (paskutinį kartą taisytas 2013 m. gruodžio 5 d.). <http://likumi.lv/doc.php?id=26021>
16. Lietuvos Republikos Seimas (2009). Mokslo ir studijų įstatymas, 2009 m. balandžio 30 d., Nr. XI-242. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=438419
17. Lietuvos Republikos Švietimo ir mokslo ministerija (2003). Dėl studijų rezultatų įtvirtinimo tvarkos. Įsakymas Nr. ISAK-1603
18. Lietuvos Republikos Švietimo ir mokslo ministerija (2010). Dėl laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo. Įsakymas Nr. V-501
19. Lietuvos Republikos Švietimo ir mokslo ministerija (2010). Dėl magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo. Įsakymas Nr. V-826
20. Lietuvos Republikos Švietimo ir mokslo ministerija (2011). Dėl aukštojo mokslo diplomo priedėlio pildymo rekomendacijų patvirtinimo. Įsakymas Nr. 144-6783
21. Lietuvos Republikos Švietimo ir mokslo ministerija (2011). Dėl studijų pakopų aprašo patvirtinimo. Įsakymas Nr. V-2212

22. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija (2012). Dėl išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštojo mokslo ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo apeliacinės komisijos nuostatų patvirtinimo. Įsakymas Nr. V-519
23. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2002). Meno doktorantūros nuostatai. Nutarimas nr. 2100 Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2010). Mokslo doktorantūros nuostatai. Nutarimas Nr. 561
24. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2010). Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo. Nutarimas nr. 535
25. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2012). "Išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštojo mokslo ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo tvarkos aprašas". Nutarimas nr. 212.
26. Ministrų kabinetas (2001). Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu. Nr.141 (paskutinį kartą keista 2007 m. gegužės 29 d., Nr. 347). <http://likumi.lv/doc.php?id=6397>
27. Ministrų kabinetas (2008). Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Nr.990 (paskutinį kartą keista 2014 m. rugsėjo 23 d.). <http://likumi.lv/doc.php?id=184810>
28. Ministrų kabinetas (2012). Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi. No.668 (paskutinį kartą keista 2013 m. balandžio 25 d., Nr. 229). <http://likumi.lv/doc.php?id=252142>
29. Ministrų kabinetas (2013a). Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecināšus dokumentus. Nr. 202. <http://likumi.lv/doc.php?id=256157>
30. Ministrų kabinetas (2013b). Studiju programmu licencēšanas noteikumi. Nr. 230. <http://likumi.lv/doc.php?id=256418>
31. Ministrų kabinetas (2014a). Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu Nr. 240. <http://likumi.lv/doc.php?id=266187>
32. Ministrų kabinetas (2014b). Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu. Nr. 512. <http://likumi.lv/doc.php?id=268761>
33. Nuffic (2012). European Area of Recognition Manual. Practical guidelines for fair recognition of qualifications. http://www.eurorecognition.eu/manual/ear_manual_v_1.0.pdf
34. Ramiņa, B., Kuļšs, D., Kinta, G., Strūberga, K., Šenberga, A. (2012). Referencing of the Latvian Education System to the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and the Qualifications Framework for the European Higher Education Area. Self-Assessment Report. 2nd version. Riga: Academic Information Centre & the Ministry of Education and Science. http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvian%20Self-Assessment%20Report%202nd%20version_May%202012.pdf
35. Šerpatauskas, A., Skaburskienė, N., Valeikienė, A. (2014). Study on Updating the Lithuanian Qualifications Framework and the European Qualifications Framework Referencing Report and Establishing Correspondence between Lithuanian Higher Education Qualifications and Lithuanian Qualifications Framework. Vilnius
36. Švietimo ir mokslo ministerija (2010). Neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo aukštesiose mokyklose rekomendacijos. Įsakymas Nr. V-2319
37. Vaht, G., Tüür L., Kulasalu Ü. (2010). Higher Education in Estonia. Fourth Edition. Archimedes Foundation. Tallinn
38. Valeikienė, A. (2013). Formation of national quality assurance systems and implementation of European Standards and Guidelines for Quality Assurance: Aspects of stakeholder involvement in the case of Lithuania, Estonia and Latvia. In collection of materials of VIII International Forum "Implementation of the European Standards and Guidelines for Quality Assurance Systems. Guild of Experts: Russia

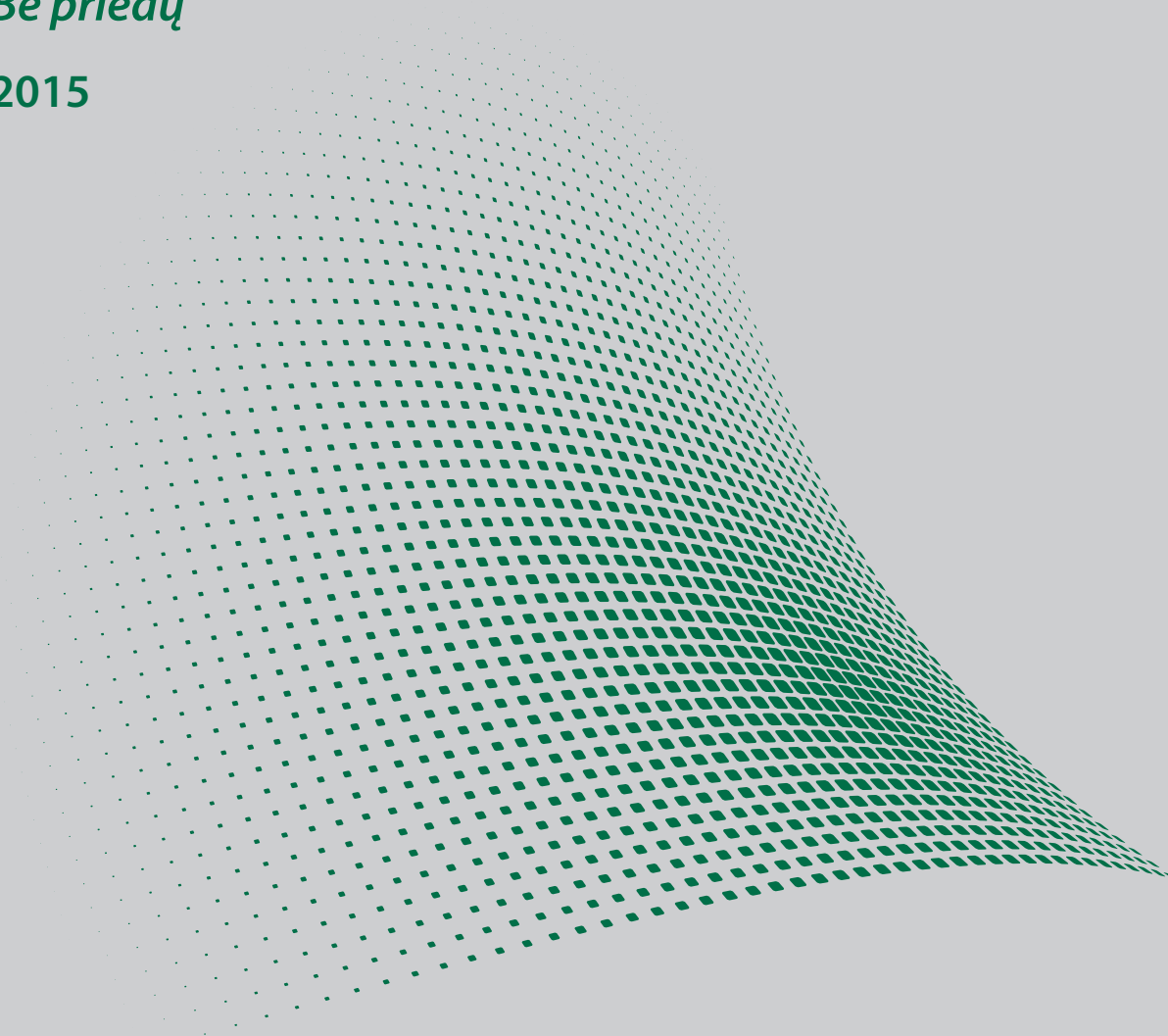

Lyginamojo tyrimo ataskaita

Automatinis pripažinimas tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos

Be priedų

2015

Bendrai finansuojama iš
Europos Sąjungos